

JA NØKY MIDI JA PABLO TYANĠGAJX JA ROMĠT JAA'Y

*Ku ja Pablo tnijayi pøn tjanchja'widip ja Jesu-
cristo jam Roma*

¹ Pablo'ajtp øts, jøts øts ja nwindson'ajtim Jesu-
cristo nmidumpy. Øts ja Dios tø xwi'ixy jøts øts
yide'en ngudanaabyi'att. Yide'en idø'øn wa'ats
kajpxy nbiktaajkin, ja' øts idø'øn tø xanibiktaagi
jøts øts ja ngajpxwa'kxat ja kyajpxy ja y'ayuujk
midi nitso'ok'ajtin xukpaajtimp.

² Pø ma windi'ixyip Dios Teety yø tnigajpxni, jøts
ja kyugajpxy ttukyiknaxy yø'øbi winmaa'ñ yø'øbi
ixpøjkin jap ma y'ity ja kyajpxy ja y'ayuujk,

³ jøts tnigajpxy ja Dios U'nk pøn nwindson'ajtim
Jesucristo'ajtp. Ku ja tnigajpxi ja yjaa'y'ajtin
ja ñaxwiiñ'ajtin, ja rey David idø'øn ja
y'apteety'ajtpy;

⁴ kuts ja dios'ajtin, jats ja tyiknigaxi'jky ku
xemikøjxp jadigojk yjukpyijky jøts kyutujky
møk'ampy, jøts ku dø'øn ja Dios U'ngi.

⁵ Ja nwindson'ajtim Jesucristo køjxp øøts ja Dios
Teety tø xmø'øy ja kunuu'kxin jøts øøts ja ngu-
danit, jøts ya naxwiiñ yja'attit pøn tjanchjawidip
pøn tpaduujnidip ja Dios yja' o ma'et o magajp.

⁶ Jøts meets idø'øn nayide'en mjaa'y'ajtmi, nayi
tøxi ja Dios mwi'ijxyidi jøts meets ja Jesucristo
mja'atidit.

⁷ Meets idø'øn nnija'ayidip niwine'enin jam
mdsøøniidi mdanidi Romit kajpkøjxp, niwine'enin

ja Dios mdaba'ayoyidi ja chojkin, jøts ja mdamidsøkyidi jøts ja amuum mnadyamiyoxidit. Mbattipts ja kunuu'kxin jøts ja øy'ajtin midit ja Dios Teety yajkpy møøt ja nwindson'ajtim Jesucristo.

Kuja Pablo Roma y'ats'otswa'añ

⁸ Jawyeen øts ja Dios Teety ndukmøjawi ndukunuu'kxyjawi ja nwindson'ajtim Jesucristo køjxp, ku mee ni'ijtyi myiknigajpxti myiknimadya'akti øy madsoo sa ja janchja'win xjagyapti.

⁹ Diosts testigi'ajtp pøn øts ja y'U'nk ja kyajpxy ja y'ayuujk ngajpxwa'kxip amumjoojt, ku meets ejtp nja'myech ku øts ja Dios nmidsapkajpxy.

¹⁰ Ejtp øts ja Dios n'amidøy nbøktsø y jøts tyik'amøjatt jøts mee n'ats'ext, ja' køø m kyunuu'kxingøjxp.

¹¹ Ja ku nbaatwa'andi n'ejxwa'andi jøts nmo'owa'andi yiin waan ja pudøjkin sa Dios ttsøky, jøts yjaakmøjt yjaakmayit ja m'ajot'ajtindi.

¹² Jade'en'ampy øts idøøn ndijy jøts nixem niyam nnagyajpxjot'amøjka'andit nyiknigaxø'jkindit, jade'engøjxp sa jadu'uk jadu'uk njagyeyjpyindi ja janchja'win.

¹³ Uknimadowdi migu'uktøjkti, kawinaak ojk øts jam tø njanchjanøjkxwa'añ jøts mee n'ats'ext, ni ixyambaatnim ø nganijkxy. Jade'en'ampy øts jam njanøjkxwa'añ jøts meets ndukmadowa'añ ja Dios yja', jøts ø n'ext sa wyingaxi'iky øts ja ndunkjøøjp, sam ø tø n'ixy abikyajp mā jaty ø tø nwidity.

¹⁴ Xpaat'ajtpxi øts niduki'iyi pøn ka'israelit jaa'dyi, wan ja t'ixpikyidi tka'ixpikyidi;

15 jøp'ijxy ø nnanky'ityi jøts mee nayide'en nduk-mado'ot ja Dios y'øgyajpxy ja Dios y'ømyadya'aky, pøn jaty jam Roma tsinaadyip.

Sa ja møk'ajtin tjagyepy ja Dios y'øgyajpxy ja Dios y'ømyadya'aky

16 Ka' øts ja Dios y'øgyajpxy y'ømyadya'aky ndatsø'ødyuujniyi, pø ja'axi ja' myøk'ajtin ja'axi ja yiktumpy, jøts ja ñitso'ok'atti pøn tjanchja'widip ja nwindson'ajtim, ja israelit jaa'y tyimyjapaajtidip, nayide'ents pøn ka'israelitjaa'ymidi.

17 Yø'øbi øgyajpxy ømyadya'aky tnigajpxp jøts ku janchja'wingøjxp ja Dios xkupijkyindi, janchja'wingøjxp ja'ayi sam ja Dios kyajpxy y'ayujuk tyiktaañ ku wyaañ yide'en: “Pøn kupøjkip ja Dios, ja yjanchja'win ja ttukpaatip ja xemikøjxpit tsinaa'yin.”

Ja naxwii'ñit jaa'y pyøky

18 Jap tsajpjøtpy ja Dios tyiktsøøñ ja møj ayo'on, jøts ja ttuktagida'aky ja kawindiyjaa'dyi ja ka'øyjaa'dyi, pøn kya'øy'ajtingøjxp kyanankñijawiwyaajnidip ja Dios yja'.

19 Yjanija'widip wa'ats jøts tigøjxp pyaat'atyi ku ja Dios yiknijawit, pø tøxi ja kø'øm tyuk'ijxyidi

20 sa ja myøk'ajtin y'ejxi tyiyi øy ja yjagagaxi'iky. Jade'en'ampyts ja yik'ixy yiknijawiwit ku yik'ixy sa ja tø tyik'øyi ja naxwii'ñit, jøts ku ja' tu'ugyi Dios'aty ku ja myøk'ajtin xemikøjxp myajada'aky; paty ja ka'ap pyaat'atyidi ja'abi jaa'y jøts ja yiktamaa'kxtit jøts ku dø'øn ja Dios ja tkanijawidi.

21 Øy ja tjanijawidi ja Dios jade'en, ka'apts ja twindsø'øgidi, ka'ap ja tmøjawidi tkunuu'kxyjawidi sam ja Dios pyaat'atyin.

Ne'egi wimbet'ampy ja ne'egi wyinmaydi, ja tyajotkøjxtip midi niti kawamp jøts ja wyinmaa'ñ kya'øyidi, wimbeets kugoots y'ejtnidi.

²² Øy ja yjawa'andi jøts ku ja wyijyaa'yidi, jade'ents ja yjatti pøn niti tkajajtíp;

²³ tøts ja t'ixwejtsidi ja Dios kyunuu'kxin, midi niijuuni kawindigøøpy, jøts ja tyikmøjtøkidi ja jaa'y yja' ja awanax midi windigøøpy ejtp, joon paat y'awanax, tsaa'ñ paat y'awanax, uk nayide'en øy midi jiyujk midi maktaxk ja tyeky.

²⁴ Yø'øgøjxpts idø'on Dios ja tø myajtstu'udyidi, jøts ja tø tpanøjkxti ja kyø'øm tsojkin ja kya'øwyinmaa'ñ (midi'iyim ja y'ijty y'ukjagyajptip), jøts jade'en tsø'ødyumbim y'adø'øtsti nixem niyam;

²⁵ ja ku ka'ap tjanchja'widi ja Dios tyiy'ajtin. Ja' ne'egi myibøjktip ja tum ja taay, jøts ja ja' tø twindsø'øgidi ja pikta'aky midi ja Dios tø t'ødyuñ, jøts ni ja Dios ne'egi kø'øm kyayikwindsø'øgi, pøn paat'ajtip amuum ja windsø'jkin. Jade'en idø'on ja y'ejxi tyiyi.

²⁶ Patyts idø'on Dios ja tø y'ixmachidi jøts ja jade'en y'am'adø'øtsti chaach'adø'øtsti; ja tø'øxyøjk paat ja tyiktigajtsnidi ja tyø'øxyøjk'ajtin, tum wimbet ttundi sam ka'ap pyaat'atyi jøts ja jade'en y'adø'øtstit.

²⁷ Jøts yaa'dyøjk nayide'enmidi; ka' t'uknitanaañidi ja yaa'dyøjk'ajtin ku ja tø'øxyøjk møøt, kø'ømyi ja tukyaa'dyøjk ñay'ejxkiyidi nixem niyam. Tukyaa'dyøjk ja axøøk y'adø'øtsti, ja ayo'onts idø'on ttagidajkidip jøts jade'en tyuktuñidi ku tkamøjpkta'akti ja Dios.

28 Kumi ka'ap ja Dios tñijawiwya'andi, patyts ja t̄o myajtstu'udyidi j̄ots ja y'ax̄ōokwinmaa'ñ tyikmajada'akti, j̄ots jade'en y'ad̄ōtst̄it sam ka'ap pyaat'atyi.

29 Tum ja ka'øybi winmaa'ñ yjagyajptip, ja kawindi'y'ajtin ja ax̄ōok'ajtin, y'ama'at'ajtk̄ōjxtip o ti, ja ka'øy'ajtin y'amidip yjotpidip, windi'ñjaa'y'ajttip, yikjaa'y'o'ktip, kudsep yjaa'y'ajttip, win'øø'ndip j̄ots tum wenk øy p̄on tñimadyaaḡidi.

30 Ja pagajpxk ja' tyunk'ajttip, ka'ap ja Dios ttsokti, yjemjaa'yidi tyejaa'yidi, namyikaxi yjaa'y'atti. Tum ja ka'øybi wyinmaa'ñ'ajttip, ka'ap tyeety tyaak tmimadowdi,

31 ka'ap yja'gyukidi, ka'ap y'ayuujk tpadundi, ka'ap yujy'ajtin tjagyapti, ka'ap tjatti j̄ots myaa'kxukt̄it j̄ots ka'ap p̄on t'ayo'ejxti.

32 Yjanija'widip wa'ats sa Dios tyikutuky; wa'ats tjanijawidi p̄on jade'en ad̄ōtstip j̄ots ku ja kyudiḡōdyit xemik̄ōjxp. J̄ots nijade'en tkadamajst̄u'utti, tyun'ad̄ōtstip jade'en jinaxy. Tyaxondaktip ku t'ejxti nayide'en y'ad̄ōtsm̄idi jadu'uk jadu'uk.

2

Tiy'ajtinḡōjxp ja Dios ty#dyuñ

1 Ja'aḡōjxp ka' mbaat'atyi j̄ots ja myiktamaa'kxt øy sa mjawa'añ, metsxi mbayø'øpy jadu'uk øy p̄on, mdyimyjap̄oni mets. Ku jade'en m'adi'ich k̄ōøm mnadyanipikȳi ja ayo'on, mbayø'øpy jadu'uk j̄ots m'ad̄ōtspts jade'en k̄ōøm.

² Nnija'windipts adøm jøts ku Dios tiy'ajtingøjxp tyiidyuñ ku ja ttukniduki ja ayo'on pøn jade'en adøtstip.

³ Jade'en mets yjawī mwāni mdukniwā'adsip mets ja Dios xijy ja ayo'on, metsxi mdanipijkpy ja mmigu'uk ja ayo'on pøn jade'en adøtstip, mja'adøtstip meets jade'en kø'øm.

⁴ Uk ka' idø'øn xtsojki ja Dios y'øy'ajtin ja Dios tyuda'aky'ajtin, ni xkamøjpikta'aky jøts ku ja'abi øy'ajtin tyuñ jøts xmijotjimbett ja Dios jøts tyigatst ja mdsinaa'yin.

⁵ Møk ja mwīnmaa'ñ xjagyepy jøts ka'anīm xmijotjimbity ja Dios jøts xyiktigatst ja mdsinaa'yin. Kø'ømyi ja m'ayo'on xyikmīweni xyikajaji, midi nøjkx yikpatp yik'ejxp ku ja Dios ja tyiidyu'unin tiy'ajtingøjxp tyikme'ent,

⁶ ku ja ttagubatt tu'uk tu'uk sǎ jaty pønjabøn tø y'adi'ich.

⁷ Pøn tpaatwandip ja kunuu'kxin ja øy'ajtin xondaajkin midi xemikøjxp, jade'en'ampy ku ejtp øy yikxon yjaa'y'atti, ja'ats idø'øn Dios mo'ojidip ja jujky'ajtin midi xemikøjxp;

⁸ pønts nay'ama'at'ajtiyip jøts ka' tpadundi ja tyiibyī yjanchpi, tum ja ka'øybi tyundip, ja'ats ambøjkin'ampy Dios tiidyunidip.

⁹ Møk y'ayo'odit niduki'iyi, y'amjattit chaachjattit pøn ka'øy'adøtstip, ja israelit jaa'dyi jøts nayide'en pøn ka'israelit jaa'dyi.

¹⁰ Pønts øyjaa'y'ajttip wan t'israelitjaa'yidi uk tka'israelitjaa'yidi, ja'ats ja Dios mo'ojidip ja kunuu'kxin ja øy'ajtin jøts ja windsø'jk'ajtin.

¹¹ Kumī ka' Dios pøn t'øy'ixy tka'øy'ixy wan ja tpøni;

12 pøni pøn tkanija'widip ja kutujk midi ja Moisés ja Dios Teety møøjyi piri pøktyundip, nayide'en ja nøjkx wyindigøydi, ni ja kutujk kyatsokit; pønts tjanija'widip ja Moisés kyutujk jøts pyøktyun'adø'øtsti, nay ja'abi kutujk ja jaayi nøjkx yiktatiidyundip.

13 Ka'ap ja Dios tkupiky pøn nugo tmadoodip ja kutujk jøts ka' tpadundi.

14 Ku abiky jaa'dyi, pøn ja Moisés kyutujk tkanija'widip, tyundipts ja øybi midi ja Moisés kyutujk y'ane'emy øy ja ja'abi kutujk tjagajagyapti, kyø'ømgutujk ñamyayi yiktundip,

15 jabi yikwingaxø'ktipxi ja' sa jaty ja yjaa'y'atti jøts ku ja kutujk tjagyapti. Ja kyø'ømwinmaa'ñ ni'øøniyidip sa y'øy'adø'øtsti kya'øy'adø'øtsti.

16 Ja'abi xøøw yiknijawit ku ja Dios Teety tpikta'akt ja Jesucristo jøts ttiidyu'unt niduki'iyi ja jaa'y ti jaty pønjarøn tø ttuñ ayu'uch, sam ø tø nnigajpxi ja yikniitsokpi ayuujk.

Sa ja israelit jaa'y ja Moisés kyutujk ñadyamøjjiydi

17 Mets wamp jøts ku me israelitjaa'yi, jøts ku xpaduujni ja Moisés kyutujk jøts mnadyamikajxip ja mDios.

18 Wa'ats xnijawi sa Dios ttsøky, jøts wa'ats mduknijawiyi ja kutujk midi'ibi øy midi'ibi tsuj.

19 Mnay'aja'wiyip jøts ku xjaty xnøø'mo'ot xuu'mo'ot ja jaa'y pøn wimbeets kugoots ejttip.

20 Mnay'aja'wiyip jøts ku xjaty sa xyik'ixpøkt pøn tkanija'widip pøn tkaja'gyukidip, pø japxi kutujk jøtpy xkajts'ixy ja wejin kajin, ja tyiiby yjanchpi.

21 Myik'ixpijkpy ja mmigu'uk, ¿ti kuts kø'øm xkatunjøpi sa ja m'ixpøjkin xyikyø'øy? Ku

mgajpxwa'kxy, jade'en mwa'añ ku ka'ap y'øyi ja maa'tsk, maa'tspts mets kø'øm, çtigøjxp ku kø'øm mmeech?

²² Mets mwamp jøts ku ka'ap pyaat'atyi jaa'y ñiyaa'y ñidø'øxy ñabyøjkxiyidit, jøts çti'ajtp ku jawyeen jade'en kø'øm m'adi'ich? Ni mets kø'ømabaat xkatsøky ja awanax, mwimaa'tsidipts ja chaptøjk ti jaty ja yjagyeypy.

²³ Mnadyamikajxip mets ja kutujk, mmidundiçøøpyts ja Dios ku ka'ap jade'en xuiñ sa ja kutujk wya'añ.

²⁴ Paty idø'øn ja Dios kyajpxy wya'añ: “Pøn ka'israelit jaa'dyi, ja' tka'ødyejtíp ja Dios ku meets tum jiwimbet xunguixy.”

²⁵ Pø wan wine'enin xjanchyiktuñ ja Dios y'ejxpajt mne'kxkøjxp ku xpaduñ ja Moisés ja kyutujk, kuts ja ka'ap xpaduñ, jade'en ja tpaaty ejxim ja ejxpajt jeexyíp xkamøøt'aty.

²⁶ Pønts ja ejxpajt kyamøøt jøts pyadumpy sa ja kutujk wya'añ, jade'en ja tpaaty jøts ku ja ejxpajt ja jeexyíp tmøødi, øy ja windii ja ejxpajt yjagayiktu'unxinim.

²⁷ Pønts ja ejxpajt ka'ejtxíp jøts pyadumpy ja kutujk øy ja kø'øm tka'ixpiky, mdabayø'øyíp mets ja' ku xkabaduñ ja kutujk, øy mets ja jap xja'ixy jøts ku ja jap kyøxja'ayi jøts øy mets ja ejxpajt xjamøøt'aty.

²⁸ Ka'apts ja jade'en tijy jøts ku ja y'israelitjaa'yi pøn jade'en nugo nikijxy nan'ky'ejxíp, jøts ni ja' ka'yik'ejxpajtijy midi nikijxy ja'ayi yiktump.

²⁹ Ja' idø'øn israelit jaa'y pøn amuum tpadump, jøts ja' ejxpajtín'ajtp midi yikwinmaapy am jotp, jam anmija'wíngøjxp, midi ka'ap ma kyøxja'ayi,

midi ka'ap mā kyaxi'iky. Pøn jade'en tpadump, kupiky ja y'ity jam Dios wyingujkp, kidi jaa'y wyingujkyip.

3

¹ ¿Tiku yikajpxy ja israelit jaa'y? ¿Ti wya'añ ja ne'kxkøjxpit ejxpajt?

² Janch møk yjapaat'atyidi ja'agøjxp ku ja' ja Dios kyajpxy y'ayuujk tyami'ajot'ajtiidi jøts ja tpadu'undit.

³ ¿Tits idø'øn ja'adi? Øy ja tkabadundi jade'en, ¿winets ja Dios tmajtstu'utt ja y'øy'ajtin?

⁴ ¡Niwindem! Jinaxy ja Dios tyiktuñ ja tyiiby i yjanchpi, øy ja jaa'y niduki'iyi yjataayidi; jabi yide'enxi ja Dios Teety kyugajpxy tñimadyaajky ja Dios Teety:

Ja mgø'øm'ayuujk me Dios Teety
myika'pxytiidyumbipidsøjmiip,
ku wyinaty nugo mwinmaa'ñ'ijxyidi ja'adi pøn
mgamøjpiktaajkyip.

⁵ Sam winaagin wya'andi yide'en: ku adømbøkyøjxp tijy ja Dios ja y'øy'ajtin tyiknigaxi'iky, ¿sats adøm idø'øn ja'abi ayuujk nja'gyukandit? ¿Ka' idø'øn ja Dios y'øyi ku ja nyikjotmajtyindi, jøts ja ayo'on xjaniguejxyindi?

⁶ ¡Nijuuni ka' yjade'eni! Ku Dios jeexyip kya'øyi, ¿sudsots ja jeexyip ttiidyuñ ja naxwii'ñit jaa'y?

⁷ Jøts kuts øts nbøky jeexyip yjanchtuñ jøts ja Dios tyiy'ajtin tyikwingaxø'økt, ¿sudsots ø nyikpøky'ixy jøts ku øts nbojkipitumbijaa'yi?

⁸ ¿Winets ja tum øy wyimbejtxit ku pøn ttuñ tum ja ka'øybi? Jade'en ja jaa'y winaagin kya'øwyinmaydi jøts wya'andi, jøts ku ja'abi øøts

jade'en ndukni'ixpøki. Yø'øbi jaa'y paat'ajtidip ja ayo'on.

Niduki'iyi ja pøky xaja'jtyindi

⁹ ¿Tits adøm idø'øñ? ¿Ku adøm n'israelitjaa'yindi, paty adøm jawaani njaaktyimy'øyindi, jøts nika' pøn jade'endi? ¿Ka'ap yjade'eni! Pø tøxi nnigajpxy jøts ku tum ja pøky yik'adsøøni, wan t'israelitjaa'yidi uk wan tka'israelitjaa'yidi.

¹⁰ Ja'agøjpxxi jap nøkyjxpy yide'en wya'añ:
Ka' pøn y'øyi, nitu'ugin kya'ity pøn øy;

¹¹ nipøn kyaja'gyuki,
nipøn tkanijawiwya'añ ja Dios.

¹² Tum ja wenk tuu' tø tpøjknidi, windigøy ni'ijtyi yjatti.

Ka' pøn tjomay'aty ja øwyinmaa'ñ, ok idø'øñ tu'ugin ja'abi twinmaa'ñ'att.

¹³ Tum ja axøøk kajpxy pidsømp y'aawjøtpy yukjøtpy;

ja win'øø'nk ja'ayi majyip.

Wingajpxnajxpim kyajpxy;

¹⁴ tum ja ka'øybi kyajpxpidsømdip, kixy kyubety wya'andi.

¹⁵ Jøts ja'ayi majyidip ku tnibutti tniga'akti ja yikjaa'y'oo'k;

¹⁶ ja' tyunk'ajttip ku yikudigø'ødyit ku y'ayo'ondu'undit,

¹⁷ jøts ka' tnijawidi ja øy'ajtin ja tuda'aky'ajtin.

¹⁸ Niwine'enin tkawinmaydi jøts twindsø'øgidit ja Dios.

¹⁹ Jøts yiknija'wip sa jaty ja Moisés kyutujk wya'añ, ja'ats ja yikta'ana'amdip ja israelit jaa'dyi pøn ja tø yiktanibiktaagidi, ja'agøjxpts ne'egi amøñi

tyimy'ettit, jøts jade'en niduki'iyi ja naxwii'ñit jaa'y tpaattit ja Dios tyiidyu'unin;

²⁰ nipøn ja Dios tka'øy'ext øy ja tø tjabaduñ midi ja kutujk ñi'ane'empy, jøts ja'ayi ja ñigajpxpy ku adøm nbojpkıtumbijaa'yindi.

Janchja'wingøjxp ja nitso'ok'ajtin yikpaaty

²¹ Jats jadu'uk ja winmaa'ñ sa Dios xkupøjkin. Yjadyimyjanigajpxpy ja Moisés ja kyutujk ja kø'øm, jøts nayi tø ja Dios kyugajpxy ja nayide'en tnigajpxti.

²² Ja' idø'øn ja Dios Teety kyupijkpy pøn tjanchja'widip, pøn t'ajot'ajttip ja nwindson'ajtim Jesucristo; kyupijkpy ja øy pøn, ka'ap ja pøn jadu'uk jadu'uk twenk'ixy,

²³ niduki'iyixi jaa'y pyøkyundi, jøts ka'ap pøn tminaxy ja pyøky jam Dios wyingujkp. Jagam jixkø'øm ndsinaa'yindi, ni sudso'ampy ja nitso'ok'ajtin ja ngapaajta'am.

²⁴ Ejxim ja Dios Teety y'øyi ku ja jaa'y tyiknitso'ok'aty nwindson'ajtim Jesucristo køjxp, jøts jade'en tmay'aty ku tkupiky.

²⁵ Ja Cristo ja Dios Teety pyiktaajk jøts ja tkudanaajyit ja naxwii'ñit jaa'y pyøky ku ja tku'oogit. Winets wyingaxi'ikñim adøm ja nitso'ok'ajtin ku ja njanchja'win, jøts ja Dios Teety jade'en xuknija'win ja y'øy'ajtin ja tyuda'aky'ajtin, jøts ku ja tkadagubety ja pøky midi tø yiktuñ jawyeen ku ja nwindson'ajtim tkagu'ooginim ja pøky.

²⁶ Ja'agøjxp jade'en yjaty jøts nnija'win jøts ku Dios Teety y'øy'ajtin tyiy'ajtin tyik'awa'añ, jøts ejtp

jade'en øy juuni tkupiky pøn tjanchja'widip ja nwindson'ajtim Jesús.

²⁷ ¿Mats ja namyikaxi tyuñ? Pø ka'axi ja tyuñ ku ja janchja'win njagyajpin, ku njanchja'wyin ja nwindson'ajtim. Ja' ja tyiktundip pøn tta'ødyøkiwyandip ja tunk mā Dios, ku ja kutujk nadyijyi tpadundi pøn ja janchja'win tkajagyajtip.

²⁸ Jade'ents yik'ixy yiknijawi jøts ku janchja'wingøjxp ja jaa'y yikupiky jam Dios wyingujkp. Ka'ap ja yikpayø'øy pøni sa ja tø tpaduñ tkabaduñ ja kutujk sa ja y'ane'emy.

²⁹ ¿Ti ja israelit jaa'y nugo ja Dios Teety y'ejx'ijtpy, jøts ja ka'ap t'ejx'ity pøn ka'israelit jaa'dyi? Ka'ap yjade'eni, pø tum ja'axi amuum tja'ajtp.

³⁰ Tu'ugyi Dios, ka'ap ja Dios kyawinaagi; jøts pøni pøn tmøøt'ajtp ja janchja'win, ja'ats ja Dios kyupijkpy, wan tmøøt'aty uk tkamøøt'aty ja ejxpajt ñe'kxkøjxp sam ja israelit jaa'dyi.

³¹ ¿Ja'agøjxp adøm ja kutujk nga'ukpadu'unindit ku ja janchja'win nmøøt'ajtyindi? Ka'ap yjade'eni, jabi jade'eni ne'egi ka'pxy ja kutujk yikpaduñ ku ja Cristo njanchja'wint.

4

Sa ttunjøpi ja Abraham

¹ ¿Ti adøm n'apteety'amøj Abraham tyuun jøts Dios ja ojts kyupiky?

² Ku jeexyip ja Abraham ja'agøjxp ja Dios kyupiky ku ja wyinaty tø ttuñ tigati, nadyamøjiyipts ja jeexyip.

3 Yide'ents jap nõkyijxpy wya'añ: “Ojts ja Abraham tjanchjawi ja Dios, ja'ats ja Dios y'øyjā'wiyii'ñ jøts ja ojts tkupiky.”

4 Ku pøn øy ti tunk ttuñ jøts ku ja yikmijuy, ja tyunkts ja yiknimiju'uyip, ka'ap ja niñamyay'ati tpaaty, ja' ja kyudøjkip ku ja tø tyuñ.

5 Pønts ja tunk tkada'ødyøjkip mā Dios, øy ja ti tjagatuñ, jøts ku ja ja'ayi tjanchjawi ja Dios ku ja pojkpitumbi jaa'y ja tpojkpimee'kxy, ja'ayi ja Dios tyajotkujk'ajtpy ku ja tjagyepy ja janchjā'win, jøts ja tmay'aty jade'en ku ja tkupiky.

6 Nayide'en ja David ojts wya'añ ku ja ojts tnigajpxy sa ja jaa'y xyonda'aky pøn ja Dios kyupijky, jøts ja ka' tmøjpkita'aky pøni sa ja jaa'y tø y'adi'ich.

7 Yide'en ja wya'añ:

Nekim ja jaa'dyi pøn ja Dios ttamaa'kxidip ja tyundigø'øyin, jøts ja ka'ap myøjpkitaajkxiyidi ja pyøky.

8 Nekim ja' pøn ja nwindson'ajtim pyojkpimee'kxpy.

9 ¿Ja'ayi dø'øn nugo jade'en nekim t'ejxtip pøn ttundip ja ejxpajt ñe'kxkøjxp, uk nayide'en idø'øn ja'amidi pøn tkatundip ja ejxpajt? Nnija'windipts jøts ku ja Abraham ja'agøjxp ja Dios ojts kyupiky ku ja ja'ayi tjanchjā'wi.

10 ¿Juunits idø'øn ja jade'en yikupijky? ¿Tø wyinaty ja Abraham jawyeen ja ejxpajt yikpkitaajki, uk ka'anim? Ka'animts ja wyinaty ttuñ ja ejxpajt.

11 Oojknim ja Abraham ojts yikpkitaajki ja ejxpajt ku ja ojts yiktsuky ja ñe'kx, ejxa'an

ja wya'añ jøts ja yiknijaw_i ku Dios ja tø kyupiky_i yjanchja'wingøjxp. Jade'ents ja Abraham ttunjøpiy_i'ñ, jøts ja nayide'en niduki'iy_i janchja'wingøjxp yikupøkti øy ja tmøøt'atti tkamøøt'atti ja ejxpajt ñe'kxkøjxp.

¹² Janch jade'en ku ja Abraham idø'øñ kyudanaabyi'ajtp pøn ja ejxpajt tmøøt'ajttip, kidi ja'agøjxpip ja ja'ay_i ku ja tø yiktu'unxidi ja ejxpajt. Jade'en'ampy ja tijy jøts ku ja tpa'ejxti, jøts ja nayide'en tjagyapti ja janchja'win sa ja Abraham, ku ja wyinaty ka'an_im ja ejxpajt yiktu'unxi.

Jaa ja Dios y'aduky ja kyajpxy ku ja yikjanchjaw_i

¹³ Jade'en ja Dios wyanda'aky, jøts ja Abraham møøt niduki'iy_i wine'enin ñajtska'axidi yikmo'odit amuum ja naajx kajp wine'en y'ity naxwiiñ; kaja'agøjxpip ja wanda'aky ojs yikpikta'aky jade'en ku ja kutujk ja wyinaty ka'pxy tø tpaduñ ja Abraham, pø jade'en'ampyxi ja jade'en ku Dios ja tjanchja'wi, jøts ja' ja wyinaty tø tyagupiky_i.

¹⁴ Jøts ku jeexy_ip ja'ay_i yikupøkti pøn tpadundip ja Moisés kyutujk, jøts ja'ay_i jeexy_ip yikmo'odi ja Dios y'øy'ajtin, ka'ats jeexy_ip tyuñ ja janchja'win, jøts ni ja Dios jeexy_ip ja wyanda'aky niti kyawa'añ.

¹⁵ Pø tüdyumpxi ja kutujk; mats ja kutujk kya'ity, ka'ap jam ti yikmidundigøy, jab_i niti ana'am_inxi jam.

¹⁶ Jade'en'ampyts idø'øñ Dios ja twandaajky ja'agøjxp ku ja janchja'win ojs t'ixy, jøts ja tmay'att niduki'iy_i pøn nayide'en ja janchja'win tjagyajp sa ja Abraham. Kidi ja'ap ja Dios tyamiwandaajki ja y'øy'ajtin pøn tpadundip tkabadundip ja kutujk, pø ja'axi tyamiwandaajki pøn tjanchja'widip

ja Dios sam ja Abraham ttunjøp̄iyiñ. Jade'ents idø'øn ja tpaaty, ja' ñamyayi tñigubajk'ajtp ku ja jade'en ojts tjanchja'wi ja Dios, jøts ja' adøm ñamyayi ndeety'ajtyindip

17 jam Dios wyingujkp, pø nayi Diosxi ja yjanchja'wiyiñ ku wya'añ ja Dios kyajpxy: “Tø me nbikta'aky møjaa'y'ajtpi o ma'et o magajp.” Janch møj ja Dios, øy ja tykjujukpyøkt pøn tø y'oo'kni tyigøøñi, jøts nayide'en tñanky'ijxyi o ti pikta'aky midi ka'ejtpnim.

18 Øy ka'ap ti jøp'ejxin, ka'ap ti winmaa'ñ, ojtsts ja Abraham ja tjanchjawi jøts yjøm'ijxpy ja', xjats idø'øn ja jade'en may jaa'y ñamyayi tñigubajk'aty sa u'nkteety y'u'nk y'una'jk tñideety'aty, jade'en sa dø'øn Dios ja wyinaty tø ñii'mxyi ku ja wya'añ: “Janch may ja m'u'nk m'una'jk xpaatt.”

19 Magøpxy ja Abraham wyinaty ja yjumøjt jøts ka'ap ja sa tijy, amuum ja t'ajot'aty øy ja ñidø'øxy Sara ja møøt tø yjamøjaa'yinidi, ka'ap ja y'u'nk y'una'jk t'ukpatnidit.

20 Ka'ap ja sa tijy, ka'ap ja tka'øyya'wiyi ja Dios wyanda'aky, ne'egi ja amumjoojt tpiktaajky ja yjanchja'win jøts ja tmøjawi tkunuu'kxyjawi ja Dios,

21 jøts ja tu'ugyi tjøm'ijxy jade'en jøts ku Dios tjagyepy møk'ajtin, jøts ja ttu'unt jade'en sa ja wya'añ.

22 Jade'en'ampy ja Dios ja ojts kyupiky ku y'ijxyi jøts ku myajada'aky ja yjanchja'win.

23 Jøts ku dø'øn Dios ja jade'en tkupijky ja yjanchja'win, kidi ja Abrahamip ja ja'ayi kyupøjkip jøts ja jade'en yikjaadyañ;

24 pø nayide'enxi adøm ja xkupijkyim ku adøm ja Dios Teety njanchja'want. Pø ja'axi tø tyikjujkyikyjadigojk xemikøjxp ja nwindson'ajtim Jesucristo,

25 pøn ojts yikøyaky jøts y'ookt adøm nbøkyøjxp, jøts jade'engøjxp ojts xemikøjxp yjukpyikyjadigojk jøts adøm nyikupøjkint jam Dios wyingujkp.

5

Øwymbidsimy ku xkupøjkint ja Dios

1 Kuts ja Dios Teety xkupøjka'an ja njanchja'win, jøts jade'en ja nmiduda'aky'ajtin ja nwindson'ajtim Jesucristo køjxp.

2 Ja'agøjxp adøm ja Dios Teety møøt n'ijtyindi ku ja nwindson'ajtim njanchja'windi, paty adøm ja xkunuu'kxyindi. Ja' adøm xyik'ejtindip tu'ugyi ja nwinmaa'n jøts ja xondaajkin xmø'øyindi, jøp'ijxy nyik'ijtyindi jøts ku ja nbaajta'andit amuum ja y'øy'ajtin.

3 Jøts nayide'en adøm ja ka'ap nwandijyindi ja ayo'on, øy adøm ja ngu'ayo'owa'andi jotkujk; pø nnija'wandipxi adøm ku n'ayo'owan winets ja tuda'aky'ajtin nbaajtindit,

4 jøts ja tuda'aky'ajtin ja' øy xyikwingaxø'jkindip, ja' xukjøp'ijxy'ajtindip midi ja Dios tø xanibiktaajkandi.

5 Jøts ka'ap majtsk'aaw majtskjoojt n'ejtindit, pø tøxi ja Dios amuum xmø'øyim ja y'øy'ajtin ja pya'ayo'owin ku ja tø xuktatøjka'am ja y'Espíritu Santo.

6 Ku adøm wimbeets kugoots nmijajtyim ja nbøky, niti nitso'ok'ajtin kø'øm ngapaajtyim, xjats

ja Cristo tø myiñ wīnet, jøts ja tø tkudani ja ka'øyjaa'y pyøky ku ja tø y'øøky.

⁷ Ka'ap pøn nugo tnigyu'oogi jadu'uk, ni jade'enbaat øy pøn mabaat yjadyimya'øyjaa'yi; pø wants winaagin pøn ñay'a'ejxiyit jøts ja tku'oogit.

⁸ Xjanchojkimpts adøm ja Dios ku adømgøjxp y'øøky ja nwindson'ajtim Jesucristo, øy adøm njapojkpitumbijaa'yandi.

⁹ Jøts tøts ja Dios xkupijkyim ja nwindson'ajtim Jesucristo pya'ayo'owingøjxp ku ja tø xku'o'jka'andi, jøts ne'egi jinaxy ja nøjxk xuknitso'ok'ajtyindi ja møk ayo'on, jøts ja ka'ap xuku'o'jka'andit ja nbøky, ja'ayi nwindson'ajtim Jesucristo køjxp.

¹⁰ Njagami'øy'ajtyindip adøm ja Dios, jøts adøm ja jade'en xjaaktuu'mø'øyindi sudso ja jadigojk nmijotjimbejtindit, ja'agøjxp y'ø'jky ja y'U'nk adøm nbojkipikøjxp. Mats ku ja ixyam yjujky'aty xemikøjxp, jøts ku adøm ja tø nmijotjimbijtyindi ja Dios, ¿ti jats adøm ndejint ja wīnet xka'ukyiknitso'ok'ajtna'ant?

¹¹ Xon'ejtnamdip adøm ixyam ja'agøjxp ku ja nwindson'ajtim Jesucristo tø xukmigu'ukwa'añim jadigojk ja Dios Teety.

Ja Adán jøts ja Cristo

¹² Jøts tu'ugyi ja jaa'y pøn pøkyun'okwaan ya naxwiiñ, jøts ja o'jkin tigøø'yin jade'en'ampy ñaxkidaajky, niduki'iyi øy pøn pyaadyi ja'agøjxp ku ni'ijtyi nayide'en tø pyojkpitunidi.

¹³ Ku ja kutujk wyinaty kya'itynim, jaayim ja pøky wyinatyni ya naxwiiñ; jaa ku ja Dios ka' tpayø'øñim, pø ka'anixi ja kutujk wyinaty te.

14 Ku ja et ja xøøw ñajxy midi tso'ondaajk Adán ñikøjxp jøts yjòpkixy Moisés ñikøjxp, jøts wine'en pøn pyøkyundøø, ja' idø'øn ja o'jkin tigø'øyin mimajadaajkidøø, øy ja tjagajagyapti ja'abi pøky midi ja Adán tyuun ku ja tkamimadøøy ja Dios; sa ja Adán tyiktso'ondaajky ja pøky, nayide'ents ja tu'ugyi myenwami wyinaty pøn ja øy'ajtin nitso'ok'ajtin xukpaajtmändip, xjats tø myiñ ja nwindson'ajtim Jesucristo.

15 Windemts ja møøt n'uk'ejxkiipxyin ja Adán tyundigø'øyin møøt ja Dios y'øy'ajtin midi ja xmø'øyindip. Tu'ugyits ja jaa'y pøn ja pyøky tø xukno'jka'andi niduki'iyi jøts windigøy n'ejtna'andi; jøts tu'ugyi ja nayide'en ja nwindson'ajtim Jesucristo pøn ja Dios xuknitso'ok'ajtindip ja nbøky, jøts ka'ap ja pøn tmi'abaaty, namay adøm nyiktamay'ajtyindi ja nitso'ok'ajtin jøts adøm ja xmø'øyindi.

16 Ti'in ja ndami'a'ejxin ja tu'ukpi jaa'y pyøky møøt ja Dios ñitso'ok'ajtin. Tu'ugyi ja tundigø'øyin ja'ats yikpayø'øpy jøts tø nbøkpyajtkijxyindi; kuts ja Dios xmø'øyindi ja nitso'ok'ajtin, tyamay'ajtpy ja jaa'y ja ñamyayi jøts ja xkupijkyin, øy wine'en tø njapojkpitu'uñindi.

17 Ku ja tu'ukpi jaa'y tø pyojkpituñ, ja'agøjxpts ja o'jkin myajada'aky jøts ja yikudigøy, møjts ja Dios jøts ja ttuñ ja may'ajtin, jøts ja tyaky ja myøk'ajtin midi yikjujky'ajtp xemikøjxp ku tu'ugyi njanchja'want ja nwindson'ajtim Jesucristo.

18 Jade'en sam ja Adán pyøkyøjxp ja jaa'y ttukpaatkijxy ja kudigø'øyin, nayide'en ja nwindson'ajtim Jesucristo y'ødyu'uningøjxp ttukpaajty niduki'iyi ja naxwii'ñit jaa'y ja

nitso'ok'ajtın, jøts ka'ap ja møk tıdyu'unın tpaattit pøn jaty tjanchja'widip.

19 Tu'ukts ja jaa'y pøn kamadoow, jøts ja'agøjxp ja pøky xaja'atkijxyındi; nayıde'ents ja tu'ukmi pøn tuki'iyi tmimadoow ja Dios Teety, jøts ja'agøjxp adøm nyikupijkyındi jam Dios wyıngujkp.

20 Jøts ku ja kutujk yikpiktaajky, ja' ja yik-tanıbiktaajkyıñ jøts ja pøky wa'ats yik'ejxkapt; jøts ja pøky møjtak'adøtsp ja', jınaxyts ja Dios y'øy'ajtın myøk'ajtın tyikmøji'adi'ich nayıde'en.

21 Sam ja pøky myajada'aky ku ja tyiknaxkida'aky ja o'jkin tigø'øyin, xjats ja Dios ja y'øy'ajtın nayıde'en tyikmajada'aky sudso ja xkupøjkin, jøts ja nwindson'ajtim Jesucristo køjxp xmø'øyındi ja jujky'ajtın xemikøjxp.

6

Ka'ap ja pøky myajada'aky ku ja Cristo yujky'ajtın nmøøt'ajtyındi

1 ¿Tits njaaktu'unındip? ¿Jaaktyimbyøkyun'adøjtsındip adøm idø'on ja'agøjxp ku tø nnija'wındi jøts ku ja Dios xu'unxim ja may'ajt ku ja xpojkpımee'kxyındi?

2 ¡Ka'ap jade'en pyaadyi! Pø tøxi adøm nmajtstu-ujtyındi ja pøkyu'unın; ¿jøts sudso adøm jade'en nbøkyun'adøjtsın?

3 ¿Ti ka'ap xnıjawıdı ja nnøbajtin, ti ja tyijpy? Pø ja'agøjxpxi adøm tø nnøbejtyındi jøts nmøøt'ejtındit ja nwindson'ajtim Jesucristo, jøts yiknijawıt jøts ku adøm ja nbøky ja tø xmi'o'jka'andi.

4 Møøt adøm ja Cristo ñamyayi nnaxøjka'andi jøts ja møøt n'øøky'ijtyındi, jøts ku ja yujkpyijky

xemikøjxp jøts adøm nayide'en nbajtma'an ja jemchinaa'yin midi ixyam jøts midi xemikøjxp, sam ja Dios Teety ja tyukmimadaajkøø ja o'jkin, jøts ja myøk'ajtín myø'øyi, jøts ja yjujkpyijky xemikøjxp. Nay ja'ats idø'øn yiktump ku ja nøbajtin yikpaaty.

⁵ Pøni tødamts adøm ja Cristo nmøøt'ø'jkyim nayide'en sam ja o'jkin ja tø tpaaty, nmøøt'ijtyindipts adøm ja', jøts ku ja yjujkpyiky xemikøjxp jøts nayide'ents adøm ja nmøøtjukpyøjkma'andi.

⁶ Nnija'windipts adøm sa jaty tø njaa'y'ajtyindi, jøts ja' ja Cristo myi'o'jk jam kruskøjxp, jøts adøm ja nbøky xniwaajchim jade'engøjxp ku ja y'ø'jky, jøts ja ka'ap x'ukmimadaajkna'am, jøts ja ka'ap jade'en n'ukmidu'una'ant sa jaa'y ja wyindsøn tmiduñ, jade'en ja pøky ñamyayi yikmiduñ.

⁷ Pønts tø y'øøky, tøts ja pøky ja ñiwaajtsniyi.

⁸ Pøni nmøøt'ijtyindip ja Cristo øy ja møøt nja'ø'jkyim, njøp'ijxy'ajtyindipts ja' jøts ku ja møøt njujky'ajtindit xemikøjxp,

⁹ pø nnija'windipxi jøts ku ja Cristo tø yjujkpyiky xemikøjxp, nijuuni kya'uk'oo'knit, nijuuni kya'ukmimadaajkniyt ja o'jkin.

¹⁰ Tuk'ojkyi ja ja'ayi ttuku'o'jkiy#ñ amuum ja pøky; jøts ja ixyam xemikøjxp yjujky'aty amuum ja Dios Teety tmøøt'ity.

¹¹ Jøts nayide'ents meets idø'ønmidi, øøky tigøy ndejint mnabyikta'agiyidit jøts ja pøky jade'en xkayikmøj'attit, wijy kejy meets ne'egi mnabyikta'agiyidit ku ja Dios yja' xpaduujnidit, ja'agøjxp ku ja nwindson'ajtim Jesucristo xmøøt'atti.

12 Paty ka'ap mbaat'atyidi jøts nugo xyikma-jada'aktit ja mbøky ja mga'øwyinmaa'ñ, øy sa mduktunwa'añidi põni sa ja ttsøky.

13 Kidi mnagyøyakyidi ma pøky, jøts ja kidi mduktuñidi ja ka'øy'ajtin. Ne'egi amuum mnayoxidit ma Dios, jøts ja mduktunidit tum ja øy'ajtin. Ka'ap meets ja pøky xukmijuky'ajtnit, jabi tøxi meets ndejint tø m'ats'øøky, jøts tø mjukpyøkti jadigojk, jøts ja juky'ajtin tø xpaatti midi xemikøjxp.

14 Jøts ja pøky ka'ap meets ja m'ukmimajadaajkniyit, põ kidi ja Moisés kyutujkipxi meets mnitanaajyip, ja Diosxi meets ja kyunuu'kxin mdanitanaajyiyip.

Ja ejxpajt madya'aky ku ja jaay ja wyindsøn aguwanì tmiduñ

15 ¿Sudsots adøm? ¿Jaaktyimbyøkyun'adøjtsindip adøm ja'agøjxp ku ja Dios xanitanaa'yindi ja y'øy'ajtin, ku adøm ja kutujk ka'ap xiidyu'uñindi?

16 Jøts mnija'widipts wa'ats ku tu'uk ja windsøn x'ukmidundøkidit, tu'ugyits ja xwindsøn'attit jøts ja' kuwanì mmimado'odip, põ ja'axi wyinaty mdumbi'ajtidip. Nayide'ents idø'on tpaaty ndejint ku ja pøky xmimado'odit, ja' meets idø'on ndejint windsønbojknip øy ja yjayik'øøky yjatyiktigøy, uk nayide'ents ku tu'ugyi ja Dios xmimado'odit jøts jade'en xu'undit sa ja ttsøky.

17 Janch møj ja Dios ku ja y'ixpøjkin xpaduujnidi midi tø myiktagidøkidi, jøts ja pøkyunk tø xmajt-stu'utti midi y'ijty niwa'añ myik'ejtniyidip.

18 Tøts ja pøky mniwa'açhidi ku ja ka'ap m'uknimajadaajkniyidi, jøts tø xpatwa'jkidi ja øy'ajtin midi ja Dios yja'ajtpy.

19 Jade'en ndukmadowdi sa ø najtsjawī xmadodø'ødit, jøts nayide'en xnadyamiyoxidit ja Dios. Sam y'ijty mnagyøyakyidi amuum jøts xundi ja ka'øy'ajtin ja axøøk'ajtin, nayide'ents idø'on amuum ja Dios xnadyamiyoxidit, jøts xuujnidit ja y'øy'ajtin jøts amuum xmøøt'ettit ja Dios, tu'ugyi xagødøkidit ja mdsinaa'yin.

20 Ku meets ja pøky y'ijty mganiwa'ačhinim, ka' meets y'ijty xuujni ja Dios yja', ja tiy'ajtin øy'ajtin;

21 jøts ¿ti jade'en tø xpøkti? Mdatsø'ødyundip ja ixyam jadigojk, pø ja'ayixi ja yajkpy ja o'jkin tigø'øyin.

22 Kuts tø mniwa'ačhidi ja pøky jøts ja Dios y'øy'ajtin tyiy'ajtin tø xpadøjkiyidi, yø' tiy myiktu'undip, yø' mmo'ojidip sudso xmøøt'ettit sudso xmidu'undit amuum ja Dios, jøts xpaattit x'ejxtit ja juiky'ajtin xemikøjxp.

23 Ja o'jkin tigø'øyin, ja' ja pøky ja'ayi yajkpy. Kuts ja Dios møøt, ja juiky'ajtin ja Dios xamay'ajtimp midi xemikøjxp yikpatp, ku møøt n'ejtin ja nwindson'ajtim Jesucristo.

7

Amajtsk'ajtingøjxp tu'uk ja ejxpajt madya'aky pyidsimy

1 Mee migu'uktøjkti, meets mnija'wip sa ja kutujk wyā'añ, jøts mnija'wip jøts ku ja yā ja kutujk tmøøt'aty ja møk'ajtin ku jaa'y jaagya yjujky'attinim.

2 Ku n'ukpiktaajkint, ku tu'uk ja tø'øxyøjk y'amajtsk'aty, kutujkøjxpts ja tmøøt'amajtsk'aty ja ñiyāa'y pøni jaakjujky'ajtpnim ja'; kuts ja y'øøky

ja ñiyaa'y jøts ja nayide'en ja kutujk ñiwa'a'achi, ku y'øøky pøn ja y'ity møøt y'amajtsk'aty.

³ Kuts ja tø'øxy jadu'uk yaa'dyøjk t'adsøy jam ja ñiyaa'y yjajuky'atynim, pøkyts ja tyumpy; kuts ja kyu'øøgyi, niwaajtsip ja kutujk ja', øy ja møøt jadu'uk ja yaa'dyøjk y'amajtskit, jøts ka'ap ja pyøkyi.

⁴ Jade'ents mee migu'uktøjk idø'ønmidi pøni niwine'en ja Cristo mja'atyidi, myikniwa'ats'ajtniyip meets ja Moisés kyutujk, tøxi mee ñamyayi ku'øøky mdañ ku ja pøky tø wyindigøy jøts ja wenkpi xpadøkidi. Ja Cristo meets ixyam mja'ajtniyidip pøn jujkpyøjk xemikøjxp, ja'agøjxp ja yjajty jøts jade'en'ampy nmidu'unindit ja Dios.

⁵ Ku adøm y'ijty pøky y'agujkp ndsinaa'yimnimdi, jøts ja kutujk ja' ja wya'añ jøts ja tyikjinaxy adøm ja nga'øwyinmaa'ñ, ku ja ngabadu'uñindi jøts ja ñiti ñitso'ok'ajtin xkadukjøp'ijxyindi.

⁶ Ixyamts tø xniwaajchim ja'abi kutujk, tø ja ñamyayi ngu'ø'jkyim jøts ja tø xuk'ixmajchim ja myøk'ajtin; jøts adøm tø n'awa'atspidsø'ømyindi, tu'ugyits nmidu'unint ja Dios jøts ja y'Espíritu Santo ja jemy jujky'ajtin xukmi'ejtint midi xemikøjxp, jøts ka'ap ja'abi møjaa'gyutujkin x'uk'ana'amnandit midi y'ijty nbadu'uñindip.

Ja pøky midi xmi'ejtp

⁷ ¿Wa'anim jøts ku ja kutujk pyøkyi? ¡Ka'ap! Ku jeexyip ja kutujk kya'ity, ka' øts jeexyip nnijawi ti pøky'ajtp, ku ja jeexyip tkanigajpxy

kudam ja pyøkyi ku ja nmigu'uk pyikta'aky njanchpøkwa'anxant.

⁸ Ja'agøjxpts ja pøky tø myøjtøki jøts ja myøj'aty. Pøni sa ja kutujk yja'ane'emy jade'ents øts ja nnijawi midi'ibi ka'øy, jøts øts ja jinaxy nduñ sam øts y'ijty nga'adi'ich ku øts ja kutujk nganijawinim. Ku ja kutujk kya'ity, ka'ats ø nnijawi midi pøky.

⁹ Tø øts jade'en njaty ku ja kutujk ka' nnijawinim, tøp ø njawi n'adi'ich, ka' njawi ja pøky. Kuts ø tø nnijawi sa kutujk y'ane'emy, jøts øts ja nbøky njawi yjaaktyimyajak'adi'ich, jøts øts ja kawindem paadyim xuk'ijxy ja øy'ajtin ja kunuu'kxin.

¹⁰ Wimbet øts ja nduñ sa ja yja'ane'emy, midi'ibik øts idø'on xukpaatp ja øy'ajtin, tø øts ja ne'egi xyikpøkyety.

¹¹ Ja pøky ne'egi nankmyøjtøjkiyip pøni sa ja kutujk y'ane'emy jøts øts ja win'øø'nin tø xmø'øy. Nay ja kutujk øts jadigojk xanikajpxp ja o'jkin tigø'øyin.

¹² Ja kutujk, øy ja', jøts øy wa'ats yikutuky nayide'en, øy'ajtingøjxp tiy'ajtingøjxp yikutuky.

¹³ Jøts pøni øy tam ja kutujk, ¿sudsots øts ja xpayø'øy, jøts øts ja ñamyayi xuk'ejxni ja o'jkin tigø'øyin? Jøts øy ja kutujk, ja pøky øts jade'en xyik'ejtnip øøky tigøy, ka' ti jøp'ejxin, jøts øts ja jade'en xuknijawi jøts ku ja' pyøkyi; tamibøki midi øy, jøts øts ja kutujk jade'en xuknijawi jøts ku ja pøky ni sudso'ampy kya'øyi.

¹⁴ Jøts nnija'windip adøm jøts ku ja kutujk Dios tja'aji. Jøts pojkpitumbijaa'y'ajtp øts, jade'en'ampy øts ja pøky xmimajada'aky.

¹⁵ Ka' øts nja'gyuki pø ti ø xajtp, tum jiwimbejts ø nduñ, kuts ja njatunwa'añ midi øy, ja kya'øybi øts

ne'egi xmimajadakp midi njagatunwampy.

16 Kuts øts ja nduñ ja ka'øbyi midi njagawampy, jade'engøjxp nnijaw_i ku ja kutujk y'øyi, ja'abi kutujk ka'axi tyikutuky jøts ja'abi ndu'unint.

17 Kidi øtsip ja kø'øm ñamyayi jade'en ndyimyjatumpy, ja pøky jade'en adøtsp midi ø nnikøjxp'ajtpy.

18 Nnija'wip øts sa jaa'y'ajtin yikjagyepy, niwine'en ja ka'øy'ajtin kyayikmøødi; njatsøky'ajtpy øts jøts ja øybi ndu'unt, ni ka'apts øts ja nduñ.

19 Ka' øts ja øybi tsujpi nduñ midi njatsøjkpy, tum ja ka'øybi ø ndun'adichpy midi njagatunwampy.

20 Kuts øts idø'øn ja nduñ jade'en midi ø ngatsøjkpy, ka'ap øts ja kø'øm ndsøkyøjxp nduñ, pø ja pøkxyi øts ja jade'en xuktump midi ø nnikøjxp'ajtpy.

21 Jade'en njaty ngubety, ku øts ja njatunwa'añ midi øy midi tsuj jøts tum ja ka'øybi ø ndumpy.

22 Wamp øts n'am njotp jøts ku øts ndsojki ja Dios kyutujk;

23 kuts ø kø'øm nnay'ijxyi, jøts ø njaw_i jøts ku ja jaa'y'ajtin ka'ap jade'en ttsøky sam ø njawinmay, ja pøkyts idø'øn xuktump midi ø nnikøjxp'ajtpy, jøts ja' ø xkamajstutp jøts ja øybi ndu'unt.

24-25 Ja Dios øts ndagødøjkp ja nwinmaa'yin jøts øts nbaduujnit ja kyutujk, jøts øts ja njaa'y'ajtin ja' ja y'adsinaapy ja pøkyu'unin, ja' ja mimajadaajkip. ¡Ti ø njanch'ayøøy! ¿Pøn øts ja pøky xuknitso'ok'atp midi øts jam nikøjxp'ajtpy, midi øts xyik'ookwamp xyiktigøøwyamp? Kuuyi Dios amuum, nwindsøn'ajtim Jesucristo køjxp

yikpaaty ja nitso'ok'ajtin ja'ayi. jJanch møj ja Dios!

8

Ja jujky'ajtin midi Dios xmøø'yimp

¹ Pøn tmøøt'ejttip ja Jesucristo ka'ap Dios Teety ja mibaat tyaguwaniyidit jøts ja y'ayo'odit, kumi ka'ap ja t'ukyikmøj t'ukyikmøjtøjkiñidi ja pøky.

² Ja Espíritu Santo midi tyajkp ja jujky'ajtin xemikøjxp ku nmøøt'ejtint ja nwindson'ajtim Jesucristo, ja' øts ja pøky tø xukniwa'ach midi øts øøky tigøy tø y'ity xyik'ejtnip.

³ Jade'en'ampy ja kutujk y'ijty kya-majada'aky ku adøm n'ambojkpitu'uñim nadsaachpøjkpitu'uñim. Tøts ja Dios Teety tkexy ja y'U'nk, jøts ja nayide'en tnanky'ijxyi sam ja jaayin, jøts ja tku'o'jki ja pøky. Xjats ja tø tmimajada'aky jade'en'ampy ja pøky, jøts adøm ja ka'ap x'uknimajadaajkna'am.

⁴ Ja'agøjxp ja jade'en tø ttuñ jøts adøm ja kyutujk ja wa'ats nbaduujna'am, pø ja'ayixi adøm ja Espíritu Santo yja' nbawinmaajyam, jøts kidi kø'øm winmaa'ñip adøm nyikmajadaajkyim.

⁵ Pøn kaniwaajtsipnim ja pøky, ja' yjotmay'ajttip sa kø'øm wyinmaydi; pønts tpaduujnidip ja Espíritu Santo yja', nay Diosts chøky'ajtin ja ja'ayi pyaduujnidip.

⁶ Jøts ku jade'en njotmay'ajtin sa kø'øm nwinmaa'yin, yø yjade'embidø'øn yikwindigøøpy; kuts njotmay'ajtin ja Dios yja', ja'ats xukpaajtimp ja jujky'ajtin xemikøjxp, jøts ja øy'ajtin midi Dios yajkpy.

7 Pøn ja kò'øm winmaa'ñ tyiktundip sa kò'øm wyinmaydi, ja Dios ja jade'en myidsepøjktip kumi ka'ap Dios kyutujk ja ttsojkidi, jòts nika'ats tjajtmidi sa tpadu'undit.

8 Paty idø'øn pøn ja'ayi ttundip ja kyø'ømwinmaa'ñ midi pøkmyøøt, ka'ap Dios ja mibaat jade'en twindsø'øgidit.

9 Jòts meets, kumi ka'ap meets x'ukyiktuni ja mgø'ømwinmaa'ñ, ja Diosts meets ja y'Espíritu Santo mjagyajpíp, ja' mee myikjujky'ajtniyidi, pø ixamxi ja xnikøjxp'ajtnidi. Pønts tkayiktuujnip ja Espíritu Santo, ka'ap Cristo ja yja'atyí nayide'en.

10 Pøni mmøøt'ejtidipts meets ja Cristo, øøky windigøyts ja pøky ñamyayi ñøjxni møøt ja mnine'kxti, jòts ja anmija'win ne'egi yjujky'aty ja'agøjxp ku ja Dios tø mgupikyidi.

11 Pøni mjanchmøøt'ajtidipsts ja Dios Espíritu Santo, midi ja nwindson'ajtim Jesucristo ojts jadigojk xemikøjxp yikjujkyikyí, nay ja Diosts meets ja mnine'kx kò'øm yikjujkyøkip, jòts jadigojk xemikøjxp mjujky'attit.

12 Jòts xpaat'ajtindip adøm, migu'uktøjk, jòts ka'ap njujky'ajtindit pøky agujkpy midi ttuktump ja kò'øm winmaa'ñ.

13 Pøni mdunwandipsts jade'en sa ja pøkyu'unin, øøky mee m'ejtni, kudigøy mee m'ejtni; pøni m'ajot'ajttipsts ja Dios Espíritu Santo jòts ja xukmimajada'akti ja mbøky, mjujky'atpsts meets jade'en xemikøjxp.

14 Ja' ja Dios Teety y'u'nk'ajtpy pøn ja Espíritu Santo ja tyukpudøjkíp jòts ja wyinmaa'ñ ja tyiktøøji tyiktudaajki.

15 Ku myikmo'odi ja Espíritu Santo, kidi ja'ajip ja myiktanimøø'yidip jøts meets tsø'øgi jawi myik'etidit, pø ja Espíritu Santoxi meets ja Dios mmøøjyidip jøts m'u'nk'atidit ja Dios, jøts ja' idø'øn xyikwa'anindip amgujuk jotkujuk ku adøm ja ndeety'ajtyim.

16 Ja'abi Espíritu Santo majadaqp, jøts adøm ja tu'uk amumjoojt xukjanchja'want jøts ku adøm ja Dios x'u'nk'ajtyindi.

17 Ja' adøm xja'ajtindip, paty adøm nayide'en ja Dios xmøø'yindit ja juky'ajtin midi ja tø twanda'aky, midi ja xmøøpwya'anindip. Midi ja Cristo yikmøøpy, nay ja'ats adøm yikmøø'yindip. Pøni ngupøjkyindip adøm ja ayo'on sa ja tø y'ayøy, winets adøm ja nay ja'abi øy'ajtin xukpaajitint midi ja yikmøøy.

18 Kidi nayide'enip ja' sa adøm ixyam ja ayo'on nbaajtyindi, ka'ap ja jade'en tmi'abaaty midi dø'øn Dios kyunuu'kxin'ajtpy, midi dø'øn jaanim nbaajtindip n'ejxindip.

19 Tuki'iyi midi ja Dios tø tyikøjy, yjanchja'awejxnip ja nayide'en juuninim yja'att ja et ja xøøw ku ja Dios tyikniqaxø'økt pøn jaty ja y'u'ngip, pøn jaty ja yja'ajtpy.

20 Nayide'en amuum ja naqxwii'ñit tø y'ayo'ombaaty Adán pyøkyøjxp, kidi kyø'ømndsojkingøjxpip ja naqxwii'ñit ja jade'en yjaty, ja Dios ja jade'en tø tyanibiktaagiyi; yikmøøpyts ja jøp'ijxy'ajtin jøts ja øy juuni ja øy'ajtin jadigojk tpaatt,

21 jøts ja Dios ja yiktigajtsmiyit amuum, nay ja'abi øy'ajtin tpaatt midi ja jaa'y yikmo'odip pøn jaty ja Dios u'nk'ajtidip, jøts ja ñiwa'adsit

nayide'en ku ja tɔ pyɔkpyety, ku ja tɔ wyindigɔy.

²² Jade'en ɪxyam yjaty ja naɁwii'ñit midi ja Dios tɔ tyik'ɔyi, sam tu'uk ja tɔ'ɔxyɔjk y'amnipikyɪ chaachnipikyɪ ja y'u'nk ku kye'exy, amuum tmigii'pxy tmibø'øty.

²³ Jøts kidi ja naɁwii'ñip jade'en ja'ayi tyimyjajtp, nayide'en adøm njajtma'an ku adøm tɔ ayo'on nbaajtyim, øy adøm ja Dios ja y'Espíritu Santo tɔ xmø'øyim ejxpajt'ajtin, ja'agøjxp ku xjaaktukpaatwa'añimnimdi midi paat'ajtiyidip pøn jaty ja Dios u'nk'ajtidip. Njantyimyjøp'ijxy'ajtyindip adøm, jøts ku øy juuni yja'att ja xøøw ku adøm ja Dios amuum xja'ajtindit ejxim tu'uk ja u'nkteedyin, jøts ja xyiktigajtsa'ant ja nne'kx.

²⁴ Janchja'wingøjxp ja'abi nitsoojkin yikpaaty; kuts ja janchja'win yikmøøt'aty, ja'idø'øn tyijpy ku adøm n'awijxyindinim midi ngapaajtyindipnim. Jaa ku ja jeexyip yikmøøt'ajtnei, ¿tits idø'øn jaakyik'awexp?

²⁵ Kuts adøm idø'øn jade'en njøp'ijxyindi midi kayikmøø'yindipnim, yiktudakpy ja tsinaa'yin jøts ja winmaa'ñ ja'.

²⁶ Jøts nay ja Dios Espiritu Santo adøm xpudøjkamp ma nayja'wiyam nduu'dujkyim, ku niti winmaa'ñ, niti aaw, niti ayuujk ngajagyeypyindi, jøts ka' ja winmaa'ñ nbaajtyindi sudso nmøøtmadyaajkint ja Diosu'nk. Nay Espiritu Santots kø'øm ja Dios Teety t'amidoop ja pudøjkin sa nduu'baajtint nduu'ejxint, ja'agøjxp ku tjaty sudso øy ja Dios Teety tminuu'kxa'akt.

²⁷ Jøts wa'ats ja Dios Teety xnija'wa'am sa jaty pønjabøn wyinmay, jøts ja ñimadøyi Espiritu Santo

sa jaty ja wya'añ ku ja xku'amido'owam sam ja Dios Teety kò'øm ttamidsøky pøn jaty ja yja'ajtpy.

Cristo køjxp nmajadaajkyindi

²⁸ Nnija'windipts ku ndsojkindit ja Dios, yajkpts ja pudøjkin ja' pøni ma jaty sagasa njajtyindi, jøts jade'en tyik'øpyidsimy pøn jaty ja tø twi'ixy, sa ja jawyeen tø ttanibiktaagi kò'øm.

²⁹ Tø ja Dios Teety twi'ixy patki'jyi ja yjaa'y jøts ja tø twiwich. Tøøyip ttanibiktaagi jøts yjaa'y'attit nayide'en sa ja Dios U'nk yjaa'y'aty, pøn tnigubajk'ajtp ja jaa'y pøn jaty ja Dios Teety ja'ajtidip, tum uch tum migu'uk ja tjawi niduki'iyi.

³⁰ Pøn ja Dios tø ttanibiktaagi jade'en patki'jyi, jøts ja tø twaadsøy; kuts ja tø ñimiñiyi, jøts ja tø tkupiky, winets ja nayide'en tø ttamini'adsøwi ja øy'ajtin amuum.

³¹ ¿Sats adøm ja nwa'anin ndejint? Pø amuumxi adøm ja Dios møøt n'ijtyindi, ¿pønts adøm xnimyimajadaajkimp jade'en?

³² Ka'ap ja Dios t'ama'at'ajty ja y'U'nk, kyøyajk ja' jøts ja y'ookt adøm nbøkyøjxp; ¿sudso dø'øn ja ndejint adøm xkamøøgyøjxint tuki'iyi midi myøøt'ajtpy, pøni tødam ja kyø'øm U'nk jawyeen tø xaniguejxyim? ¿Tiku dø'øn ja ndejint tkayakt?

³³ Øy pøn tjani'øøniwya'añ ja jaa'y pøn ja Dios tø wyi'ijxyidi, pø Diosxi ja kò'øm tø kyupikyidi,

³⁴ ¿pønts ja mibaat nidyanigutujk'atidip jøts ja tpaattit ja ayo'on? Pø ja Cristoxi ja tø kyu'oogyidi, jøts nay ja'ats tø yjukpyiky xemikøjxp, Dios Teetyts ja amuum møøt y'ity, jøts ja' adøm jam xni'amido'owamp pøni sa ndyimyajtyindi ndyimgyubejtyindi.

35 Ku xpa'ayø'øym ja Cristo, ¿pøn adøm ja xnidyukmajstuujtimp ja pya'ayo'owin? Nipøn adøm ja xkadukmajstuujtint, wan tjati'ayo'oni, øy njajotmay'ø'jkyim, øy njayikjemdu'uñindi njayiktedu'uñindi, wan yuu tja'ity, uk ku wet naamy xka'ejtxindi, uk ku tsep, uk o'jkin tigø'øyin yjayikpaaty.

36 Pø yide'enxi jap nøkyijxpy wyā'añ: Ejtp øøts ja jaā'y xyik'ookwā'añ ja'agøjxp ku øø nbaduujni ja mja'; jade'en øøts nyiktuñ sã jiyujk sã borreek y'ookwā'añ.

37 Øy adøm jade'en njajajtyindi, ne'egits adøm ja jinaxy ndyimyimajadaajkyindi ja' myøk'ajtingøjxp pøn ja pya'ayo'owin tø xmø'øyindi.

38 Jade'ents ø nwa'añ jøts ku niti nipøn xkadukmajstuujtint mibaat ja Dios pya'ayo'owin, nja'ø'jkyindi njadigø'øyindi, uk njadyimyjaju-jky'ajtyindi. Ni ja ankilis ja xkadukmajstuujtindit uk yjayikutujkpitøjkidi, yjadyimyjaja'ajidi pøn jap tsajpjøtpy uk yjamajidi. Ni ja xøow ni ja jumøjt midi ixyam yø'øpy, uk midi memp kidakpnim, nija' adøm ja xkadukmajstuujtindit.

39 Wan ti tkøjxpi, uk wan ti tkøjki, wine'en Dios tø tyikøjy niti kyamayì yjade'embì jøts adøm nma-jtstuujtindit ja Dios pya'ayo'owin, midi ja tø tyiknigaxi'iky nwindsøn'ajtim Jesucristo køjxp.

9

Dios ja Israelit jaā'y tø wyi'ijxyidi

1 Tiy janch ø ngajpxy, pø ja Cristoxi øts njanchja'wip, ka'ap ø ndaabyaaty; ja Dios øts

y'Espíritu Santo wa'ats xuknija'wip jøts ku øts tiy'ajtingøjxp ngajpxy.

² Janch jotmay'oo'kp øts, ndyim-chaachkyuwinma'ayip øts kajaa,

³ jøts wamp øts, øy meets ayo'on patki'py ndy-imgyu'ettit jøts ja Cristo ngamøøt'etnit pøni tsojkip jade'en, nugo ku øts nmigu'uktøjk n'ødyuñ jøts xpaattit ja Dios, wine'en ndukojpk'ajtyindi.

⁴ Ja Israelxi ja tyeety'apidip, jøts ja' Dios tø y'a'ejxiyidi jøts yjagyepyidi. Jøts ojts ja kø'øm ja Dios kyunuu'kxin t'ejxiyidi tnija'wiyidi, jøts ja' ja møøjyidøø ja tiy'ajtin sudso ja jadigojk ñitaniyidit ja Dios. Jøts nay ja' ja ttagødøjkiyidøø ja Moisés kyutujk, jøts ja windsøjkin midi ja tyu'undip jam ma ja chaptøjkti. Jøts nay ja' ja Dios ttukmidaajnidøø ja wyanda'aky jøts ku ja y'ødyunidit.

⁵ Tu'ugyi aats kugoj ja'adi pøn jaty israelit jaa'dyi; jøts nay ja' ja tyeety'apidip pøn adøm ndeety'ap'ajtyindip, nayide'ents ja Cristo, pø adømxi ja' ñamyayi njaa'y, jøts køjy ja'ani ku ja amuum tnitaniit ti jaty ejtp naxwiiñ, pø Diosxi ja', windsø'øgi winjawí ja y'ity xemikøjxp. Jade'en idø'øn ja y'ejxi.

⁶⁻⁷ Kidits nwa'añim jøts ku ja Dios tkayik'adukñim ja wyanda'aky midi ja møjaa'y Israel yiktaniwandaajkøø wine'en y'ap y'ok ja tø ñajtska'axidi. Ka'ap ja Dios ja'ayi tø twi'ixy ja'ayi pøn ja Abraham y'apteety'ajtip; pø yide'enxi Dios ja wyinaty tø ñii'mxyi: “Nayi mets mnigojpk'ajtpy ja Isaac y'u'nk y'una'jkti pøni wine'en ja ñajtska'axidi.”

⁸ Jade'ents adøm nnija'wa'am jøts ku Dios

ka'ap t'u'nk'laty pøni mā pøn jadu'uk jadu'uk kyugajpi, wan t'israelit jaa'yidi wan tka'israelit jaa'yidi. Ja' dø'øn Dios y'u'nk'ajtpy pøn tjøp'ejxtip ja wyandaajkin.

⁹ Pø yide'enxi ja Abraham ja Dios ñimaajyøø ku ja Dios wyandaajky: “Tiempī køjxp ø nme'ent, u'nkpaatp yø mnidø'øxy Sara.”

¹⁰ Jøts kidi ja'ayipts nadyu'ugyi yik-tamiwandaajki ku ja y'u'nk ja tpaatt. Jabi nayide'enxi ja Rebeca ja y'una'jk tpaatmaa pøn ja Isaac tyeety'ajti, adøm ja ndeety'amøj.

¹¹⁻¹³ Jøts ka'anīm ja wyinaty yjaja'atinīm, kidy-imkya'axtipnim ja wyinaty, ka'anīm ja wyinaty yiknijawī sa ja y'adø'øtstit øy ka'øy, jøts ja Rebeca ja Dios ojts ñi'mxyiyi: “Ja myøjpi tmīdu'ump ja myutskpi.” Nayide'ents ja møøt tuknax tijy ku wya'añ ja Dios kyajpxy: “Nwinja'wīp øts ja Jacob, jøts Esaú ka'.” Xjats ja Dios jade'en xuknija'wa'am jøts ku ja kø'øm twi'ixy kyø'øm dsojkingøjxp pøni pøn ja y'a'ejxip. Ka' tmøjpiktaajkiyi ja y'ødyu'unin kya'ødyu'unin.

¹⁴ ¿Tits adøm ñikyajpximp? ¿Ti ja adøm nwa'anint jøts ku Dios ka' tyiy'adi'ich? jPø ka'axi!

¹⁵ Pø yide'enxi ja Moisés yikniimaay: “N'ayo'ejxp øts ja' pøni pøn ø kø'øm n'ayo'ejxwampy, pøni pøn ø kø'øm nba'ayoowampy.”

¹⁶ Jade'en'ampyts ka' chøkyi jøts adøm ngø'ømwinmaa'ñ ndamajadaajkint, pø ja Diosxi kø'øm x'ayo'ejxindipnim.

¹⁷ Pø patyxi ja Dios kyajpxy wya'añ ku Dios tnøjmi ja jaa'y pøn windsøn'ajtp jam Egipto: “Ja'agøjxp møj windsøn tø nyikjaty jøts øts ja nmøk'ajtin nyikwingaxi'iky ku mets

nmimajada'aky, jøts øts nxøøw o maḍsoo yikniḵawit."

18 Xjats idø'øn jade'en ja Dios t'ayo'ixy pøni pøn ja y'ayo'ejxwampy, jøts ja twinmaa'mbyiky pøni pøn ja kyayikmadogukwyampy.

19 Winets meets idø'øn x'adsojimbett: "Pøni janch ku yjade'eni, ¿tigøjxp Dios t'pøky'ixy ja jaa'y? Jøts ¿pønts mibaat t'ukwindso'op ja Dios?"

20 Jøts jaa'yts adøm, jøts ¿jaaktyimbyøn meets ku meets Dios yja' xkagupøjkit? ¿Ti ja ja tu'jts tñimaañit ja ñijaa'y pøn ja tø yik'øyi: "¿Tiku øts jade'en tø xyik'øyi?"

21 Pø ja tu'jtsna'abixi kø'øm pajtip pøni sa ja kø'øm tyik'øyiwyā'añ ja na'aknaajx; øy ja tyik'øyit ja tu'jts tu'uk midi øy midi tsuj jøts ja tu'ugyi ttanibiktaagi ti ja wya'ant, uk øyts ja nay ja'abi naajx tna'at jøts ja tyik'øyit jadu'uk ja tu'jts midi øy ti ñiwyā'ant.

22 Ku ja Dios tmidani jøts tmiduda'aky'aty ja jaa'y pøn ja tø yikjotma'adyi, pøn tyimyjapaajtniyidip jøts y'ayo'odit uk jøts ja tyimgyudigø'ødyit, ti ja kamaa'niyip, ixē ja ayo'on ja ttuktagida'aky jøts ja myøk'ajtīn ja jade'en tñanky'ejxit.

23 Ots ja Dios jade'en ttuuñ, ka'ats adøm ja jade'en tø xuu'ñim, ja'agøjxp ku adøm ja xpa'ayø'øyindi jøts tñanky'ijxy jade'en mabaat ja tjagyepy ja myøk'ajtīn, jøts ja t'ayo'ijxy pøn ja patki'jyip tø twi'ixy jøts ja ttukpaatwa'añ ja y'øy'ajtīn.

24 Tø ja Dios kø'øm xwi'ijxyindi, ku ja winaagin twi'ijxy ja israelit jaa'y, jøts nayide'en winaagin

pøn ka'israelit jaa'dyi.

²⁵ Sam ja Dios ja kyajpxy ttamigaxiyiiñ ja kyuga-jpxy Oseas, ku ja wyaañ yide'en:

Pøn øts y'ity ngaja'ajtpy, ja' øts nja'bøkp,

pøn øts y'ity ngatsojktip, ja'ats ø ndsoktip.

²⁶ Nay jam et ja xemijujkpyi Dios ja kø'øm yja'bøkidit mā ja yiknimaadyøø: “Meets, ka' mee nja'aty.”

²⁷ Kuts ja israelit jaa'dyi, pø yide'enxi ja ku-gajpxy Isaías wyaañ: “Øy ja Israel mabaat ja y'u'nk y'una'jk yjamøjidi yjamayidi sam nøø'abu'myayin, niwinaagints ja'adi pøn nitso'ok'attip,

²⁸ jabi ka'pxy ja Dios ja y'ayuujk tpadu'unt sa ja tø wya'añ, ku ja tyiknaxkida'akt adsu'jky ja tidiyu'unin ya naxwiñ.”

²⁹ Sam ja Isaías wyinaty jekyip tø wya'añ:

Ku ja Dios jeexyip tø tkayiknitso'ok'aty winaagin ja aats ja kugoj midi yikojpk'ajtp,

tø adøm jeexyip jade'en njajtna'am sa Sodomit kajp sa Gomorrit kajp ku ja tø kyudigøøgyøjxti.

Sa israelit jaa'y tka'øyjawidi ja øgyajpxy ja ømyadya'aky

³⁰ ¿Tits adøm ngajpxindip? Yjanchja'wingøjpxxi Dios ja tø kyupikyidi pøn ka'israelit jaa'dyi, yam ja y'ity tkajotmay'atti sa Dios ja kyupøkidit jøts ja ne'egi tø kyupikyidi.

³¹ Jøts ja israelit jaa'y, pøn ja kutujk tpadundip jøts ja jeexyip ja' ja Dios tyagupikyidi, ka'ap ja ne'egi yikupøkti ja'agøjxp ku ja kutujk ka'pxy tk-abadundi.

³² Ka'ap ja twinmaydi jøts ku Dios ja tyagupøkidit ja janchja'w'in, ja' Dios ja tijy tagupøkidip ti jaty ja tyundip. Ja'ayi ja tyamøjti, ja'agøjxpts winguwopi jøpkuwopi tmijatti ku ja nwindson'ajtim tø myiñ.

³³ Jade'en yjatti sam yiknigajpxy ma jap nøkyijxpy wya'añ yide'en:
Nyikaxøøkp øts jam Jerusalén tu'uk midi ja jaa'y
nay'adsepi yjawip jøts ka'ap ja pøn myayit;
pøni pøn ja tjanchja'wip, ka'ap ja windigøy yjatt.

10

¹ Møk øts, migu'uktøjk, ja tsojkin njagyepy jøts øts ja Dios n'ajot'aty, jøts ø n'amidøy nbøktsøy jøts ja israelit jaa'y tnitso'ok'attit.

² Jade'en ø nwa'añ jøts ku ja tjatsojkti ja Dios, jade'en'ampy ku ka'ap tjatti.

³ Ka' tñjawidi sudso Dios tkupiky jaa'y; kyø'ømgutujk ja' yiktundip, ja' ja tijy tagupøkidip ja Dios, ni tkamøjpikta'akti ja' midi Dios ja tagupøkidip.

⁴ Pø ja'agøjxpxi ja Moisés kyutujk kya'uktuni, pø ixaanixi ja Cristo jøts tum ja'ats ja Dios kyupijkpy pøn ja tjanchja'wip.

⁵ Jøts ku Dios ja kutujk xagupøjkint, pø yide'enxi ja Moisés ja tjaa'y: “Pøni pøn tpadunwamp ja kutujk, ka'pxy tpadu'unt winets yikjujky'attit ma Dios.”

⁶ Jøts ku Dios xkupøjkin janchja'wingøjxp, yide'enxi ja wya'añ: “Kidi mwa'andi: ¿Pøndam nøjxpx tsajpjøtpy? —jøts ja Cristo mye'ent—;

⁷ jøts ni mgawa'andit: ¿Pøn jap nøjxpx ma ja o'jkin?” —jøts yjujkyøkt ja Cristo xemikøjxp.

8 Pø ka'axi yjade'eni, pø yide'enxi ja wya'añ: “Ka'ap yjagami ja nitso'ok'ajtin, ixa ja xmøødidi wingon”, ku xjanchjawidit sa ja øgyajpxy ømyadya'aky mduknijawiyidi midi øø ngajpxwa'kxpy.

9 Ku mwa'andit jøts ku ja Jesús ja' nwindson'ajtin'ajtyindip, jøts xjanchjawidit amumjoojt jøts ku Dios Teety ja tø yikjujkyiky kemikøjxp jadigojk jap oo'kpi y'agujkpy, winets xpaattit ja nitso'ok'ajtin.

10 Ja' ja Dios xagupøjkimp ku ja amuum njanchja'want, jøts ku n'am njotp pyidsø'ømint ja ayuujk, jøts nwa'anint jøts ku ja Jesucristo ja' nwindson'ajtim'ajtyindip, ja' xyiknitso'ok'ajtindip.

11 Pø yide'enxi jap nøkyjxpy wya'añ: “Pøni pøn ja tjanchja'wip, ka'ap ja windigøy yjatt.”

12 Tu'ugyi nwindson'ajtim ja tñitani, wan t'israelitjaa'yidi uk wan ja tka'israelitjaa'yidi; ka'ap ja pøn t'ejxma'aty, myøøpy kyejxpy ja kyunuu'kxin pøni pøn ja t'ajot'ajtp, may'ampy ja tmøøy.

13 Jabi yide'enxi wya'añ ja kyajpxy y'ayuujk: “Pøni pøn amumjoojt ja nitso'ok'ajtin t'amidoop nwindson'ajtingøjxp, ja'ats nitso'ok'attip.”

14 Kuts ja pøn tkajanchjawidinim, ¿sudots ja t'amidojdit ja kyunuu'kxin? ¿Sudso ja tñijanchjawidit ku ja jeexyip kyayiktukmadowdinim pøni pøn ja', ku jeexyip kya'ity pøn ja nidyukmadowidip ja øgyajpxy ja ømyadya'aky?

15 Pønts tkajpxwa'kxp ja øgyajpxy ja ømyadya'aky, ¿sudso ja jeexyip tñikyajpxwa'kxti ja øgyajpxy ja ømyadya'aky ku Dios ja jeexyip kyakexyidi? Pø

patyxi jap nõkyijxpy wya'añ: “iNdaxondaajkimp ja jaa'y pøn tkajpxwa'kxp ja Dios y'øgyajpxy y'ømyadya'aky midi xukmado'owimp ja øy'ajtìn ja tuda'aky'ajtìn!”

16 Ka'apts jaa'y niduki'iyi tmøjpikta'akti ja øgyajpxy ja ømyadya'aky. Jade'en ja ttundi sa ja kugajpxy Isaías tnigajpxy ku ja wya'añ: “Dios Teety, ¿pøn ja m'øgyajpxy ja m'ømyadya'aky yjawì tø t'ukjanchjawì?”

17 Wìnet ja janchja'wìn yikjagyepy ku ja tø nmadø'øyim jawyeen ja øgyajpxy ja ømyadya'aky midi ja Cristo nigajpxip.

18 Ti kuts ø nyiktø'øt, jøts ø nwa'ant: ¿Wan ndejint tø xkamadowdi ja øgyajpxy ja ømyadya'aky? iPø tøxi xjamadowdi! Jabi ja'agøjpxi jap nõkyijxpy yide'en wya'añ:

Tø ja øy madsoo yikmadowdi pøn ja tø tkajpxwa'kxti,
tø ja øgyajpxy ja ømyadya'aky øy madsoo yja'aty ya naxwiiñ.

19 Uk nwa'ants øts inet: ¿Wan Israelit kajp ndejint ti tkanijawidi? Jøts tøts ja Moisés ja Dios tyuknigajpxyi ku ja wya'añ:

Mdami'ama'at'atp meets ja wenk jaa'y ja nitso'ok'ajtìn pøn kanayide'endi sa meets,
pøn tkanija'widip, ja'agøjxp meets ja xami'ambøkt.
20 Jøts ja Isaías ja Dios yjaaktyimyikwa'animyì yide'en:

Pøn øts y'ijty xka'ixaadyip, tøts øts ja ne'egi ixyam xpaatti;
tø øts ne'egi nnanky'ijxyi pøn øts y'ijty xkanija'widip.

21 Jøts ja Isaías ja Dios yjaakyikwa'añi ku ja tniġajpxy ja israelit jaa'y: “Tø øts kawine'en njawaadsøy ja jaa'dyi pøn kawindiy'oo'ktip, pøn niwine'enin kamadoodip.”

11

Ja Israelit jaa'y pøn winaagin tpattip ja nitso'ok'ajtın

¹ Jøts ø nyiktiidyøki: ¿Tø ja Dios tyimyjstustu'uty ja Israelit kajp, ka'ap ja t'ukupøjkni? ¡Pø ka'axi! Israelit jaa'yxi øts kø'øm, tu'ugyi ja Abraham yik'aadsı yikojkpi, ja Benjamín ø ndeety'apip.

² Jekyip ja Dios yø tja'biky yø israelit jaa'y; jøts ıxyambaat tkamajstustu'uty. ¿Ti ka'ap meets ja Dios kyajpxy y'ayuujk xnija'wıyi, ku yiknimadya'aky ja Elías, pøn ja Dios kyugajpxyip, ku ja ojts Dios t'ajot'atyjøts Dios ja ojts ttukmadøy sa Israelit jaa'y y'adø'tsti? Ku ja wyaañ yide'en:

³ “Dios Teety, tø mgugajpxy yik'oo'kixyidi, tø yikjejtixy ma jaty myikwindsø'øgi, nadyu'uk øts njaaktañ, jøts xyik'ookwandip øts nayide'en.”

⁴ Jøts Dios ja ojts yide'en y'adsøyi: “Tø øts abiky niwıxujk mil ja jaa'y nwi'ejxti, pøn tkawınguxanaadyipnim ja awanax midi Baal yiktejp.”

⁵ Nayide'ents idø'øn ıxyam yjajtkojmi, ja winaagin pøn ja Dios tø wyi'ıjxyidi, pøn ja kø'øm tø ttanıbıktaagi y'øy'ajtingøjxp.

⁶ Ti tundaajk ja jaa'y øy ti pøn tjatuñ jøts tpaattit ja nitso'ok'ajtın, pø ja Diosxi tanıbıktaajkip kø'øm jøts ja tyik'awa'añ ja myøk'ajtın y'øy'ajtın. Ku jexyip jade'en kø'øm ja' yiktamajada'aky, jade'ents

ja jeexyip tpaaty jøts ka'ap ja Dios y'øy'ajtin ti ñiwya'añ.

⁷ Xjats ja israelit jaa'y jade'en winaagin tkapaatti sa y'ity yjawinmaydi, tømts ja tpaatti ja øy'ajtin pøn ja Dios kø'øm tø wyi'ijxyidi, jøts jaayi jadu'uk wimbeets kugoots tmijatti, ni tkaja'gyukiyidi ja Dios yja'.

⁸ Jøts idø'øn ja jade'en yjaty sa jap nøkyijxpy wya'añ: “Dios ja kø'øm tuujnidip jøts ja kyadukjawiyidi sa y'adø'øtsti; ja win'ejxtip jøts ka' t'ejxpaatti, jamadoodip jøts ka' yja'gyukidi jøts jade'en ixyambaat yjatti.”

⁹ Jøts nayide'en ja David ja Dios yikwa'anmiyi: Wan ja'ayi ttajotkøxti ja xødu'unin ja miga'ayin mi'uujkin, jøts nay ja'ayi tyapøkpyattip jadigojk jøts ja yiktagubattit.

¹⁰ Wan t'etti wimbeets kugoots jøts kyaja'gyukidit, jøts ja xemikøjxp yiktagubattip.

Sa nitso'ok'ajtin tpaatti pøn ka'israelit jaa'dyi

¹¹ ¿Ku dø'øn ja israelit jaa'y jade'en ja Dios tø tyuñidi, tø ja tyimwyindigøøgyøxti? ¡Pø ka'axi! Øy idø'øn ja tø kyamadowdi, tøts ja yjadu'ukpi tpaatti ja nitso'ok'ajtin pøn ka'israelit jaa'dyi, jøts ja tpa'ejxtit, jøts ja nayide'en ja janchja'win tjagyaptit sa pøn ka'israelit jaa'dyi.

¹² Ku ja israelit jaa'y jawyeen kø'øm tø tkagupøkti ja Dios y'øy'ajtin ja'agøjxpts ja tø yikmo'odi pøn ka'israelit jaa'dyi, jøts ja jade'en'ampy pyaat'atyidi ja Dios yja'. Kuts ja israelit jaa'y jadigojk tmijotjimbejtkøxtit ja Dios,

¿ja ti ka'ats ja naxwii'ñit jaa'y ja kunuu'kxin nayide'en jawaani møj tpaattit?

¹³ Nyiknaxwampy øts nayide'en aaw ayuujk, jøts ø ndukmadoowa'andi meetsti pøn ka'israelit jaa'dyi. Pø meetsxi tø nyiktaniguexy ku øts ja Dios tø xkexy, jøts xnijawidit jøts ku øts ja ngajpxwa'kxin ka' ñiñugoji.

¹⁴ Kidi wanik jade'en winaagin ñitso'ok'atti ja nmi'israelit jaa'dyi ku mba'ejxidit nayide'en sa mee xpaaty ja nitso'ok'ajtin.

¹⁵ Jabi jade'enxi ja naxwii'ñit jaa'y tø tpaatti ja nøø' ja tuu' sudso ja Dios myaa'kxujkin tpaajtidit, ku ja Dios tø t'ats'ejxma'aty ja israelit jaa'y. ¿Tits idøøñ tyimyikpatp ku ja israelit jaa'y ja Dios jadigojk t'awimbetidit? Ja nitsoojkin idøøñ ja jadigojk pyatp pøn windiy'ejtnidip.

¹⁶ Ku ti t'ukja'biky ja Dios, amuumts ja tja'ajtkixy. Pøni myi'ijtpy ja ujts'aats ja ujtskojpk ja', nayide'ents inet ja tmi'ett amuum tuki'iyi møøt y'awaj y'axeeñ.

¹⁷ Jade'ents idøøñ ngajpxin ja israelit jaa'dyi sa ja kipy awaj midi ja olivo kipy y'awaj'ajtpy, jøts meets jade'en pøn ka'israelit jaa'dyi sa jadu'uk pa'olivo kipy y'awaj midi ñiñugo øy ma ujtsjøjty ejtp. Kuts ja yikajtspøøty midi ja israelit jaa'y kipy'ajttip ndejint, jøts meets ja mja' ne'egi jam yikøx'øøch mā døøñ jam ja jadu'ukpi awaj tø wyinaky. Jøts meets ja jade'en xpaat'aty ja jujky'ajtin midi xemikøjxp, tu'ugyi ja m'aats mgojpk ñamyayi y'letti.

¹⁸ Ka'ats mnadyamikaxidit, kidi xuktamøjidi xuktamutskidi ja israelit jaa'y pøn ñamyayi ixwejtsidip ja Dios. Pøni m'adøøtswandip

jade'en, jawidi jøts ku nayi israelit jaa'y ñikøjxp idø'n ja nitso'ok'ajtin tø mnimiñidi, kidi mgø'ømnikøjxpipti.

¹⁹ Mjawa'añ meets: “Janch jade'enimts, tøts ja yjiwa'akti jøts øøts ja ixyam ngudanaañip.”

²⁰ Jade'en'ampyts ja yik'ixwetsti ku tkajanchjawidi ja Dios, jøts meets myikupiky jade'engøjxp ku ja xjanchjawidi. Kidits mnamyikexyidi, øyim yikxonim tuda'aky mnabyikta'agit.

²¹ Pø m'ejtipxi mnija'widipxi ku Dios ja israelit jaa'y ja tkadamee'kxy, jøts nayide'ents meets ja mgadamaa'kxmiyit ku jade'en m'adø'øtstit.

²² Jøts m'ejtip mnija'widip jøts ku Dios janch øy, jøts tum ja tiy'ajtin yiktumpy. Møk ja ttiidyuñ pøn ja midundigøjyip. Mmi'øy'ajtipts meets ja', jøts tu'ugyi xpayø'øyidit ja y'øy'ajtin; pøni ka'ap jade'en xpadundi, nayide'ents nøjkx mjatti sa ja israelit jaa'dyi.

²³ Kuts ja israelit jaa'y jadigojk tmijotjimbettit ja Dios jøts tjanchjawidit amumjoojt, kupøkidip ja jadigojk jøts ja jujky'ajtin myo'ojidit midi xemikøjxp; tyu'ump ja Dios jade'en, ti ja ka'ukmajyip.

²⁴ Sa meets ja tø mgupiky, jøts ka'ats meets mja'israelitjaa'yi, jøts tøts meets ja mmø'øyi ja nitso'ok'ajtin, iti kuts ja israelit jaa'y kyayikupøktit, pø ja'axi ja y'ity tyimjapaat'ajtidip!

Ku Israelit jaa'y ñitso'ok'attit xemikøjxp

²⁵ Meets migu'uktøjkti, ndukmadoowandip ixyam jøts xnijawidit sa Dios ja wyinmaa'ñ

tmøøt'aty, jøts ka' nugo mnay'agajpxidit jøts ku meets wijy'ajtin amuum xmøøt'ajtkixy: tø Israelit jaa'y ñamyayi y'amutski. Ejtpnīm ja jade'en kunīm ja yikupøktit namay pøn ka'Israelit jaa'dyi.

²⁶ Ku nøjkx jade'en tø y'ukjaty, winetnīmts ja Israelit jaa'y ni'ijtyi ñitso'ok'attit, pø patyxi jap nøkyijxpy yide'en wyā'añ:

Kaxø'økp tu'uk ja Israelit jaa'y, ja yiknitsokpi, jøts ja' ttukniwa'ats'atp ja jaa'y ja ka'øybi pøn jaty ja Jacob t'aadsidip tkojpkidip.

²⁷ Jøts ngajpxy n'ayuujk øts wyinaty jade'en nyik'adujkpy,

ku øts ja nyikpøkwyā'atstit.

²⁸ Pøn israelit jaa'dyi, pøn tkagupøjktip ja øgyajpxy ja ømyadyā'aky sudso ja nitso'ok'ajtin yikpaaty, ejxma'jtniyidip ja Dios ja ñamyayi jøts meets ja mgunuu'kxyi; ka'apts ja Dios ja tyimy'ixmachidi, tsojkidip ja' ja'agøjxp ku ja Dios kø'øm tø twi'ixy ja møjaa'dyøjk.

²⁹ Pø ka'axi Dios ja jadigojk tpiky pøni ti ja yajkpy; pøni tø ja twi'ixy ja jaa'y, ¿sudsots ja nugoyi t'ixmatst jadigojk?

³⁰ Meetsxi ja Dios y'ijty mga'ukmimadøøpy, kuts ja israelit jaa'y ja tø tkamimadowdi, xjats meets ja Dios tø m'ayo'ijxyi.

³¹ Jøts ja nayide'en yjatti sã meets y'ijty xkamimadøyin ja Dios, ja'agøjxp ja jade'en ttuñ jøts ja jadigojk t'ayo'ext nayide'en sã mee tø myik'ayo'ijxyin.

³² Ja Dios jade'en kø'øm tø ttanibiktaagi jøts ja niðuknax kyayikmimado'ot, ja'agøjxp ja jade'en

ttuun̄ jøts o pøngapø̄n tuknax̄ ja ttuk'ext ja pya'ayo'ajt̄in.

³³ ¡Ka'ap jade'en ti tmi'abaaty sa ja Dios ja øy'ajt̄in tjagyepy, sa ja wijy'ajt̄in, sa ja ja'gyukin tmøødi! Ka'ap pø̄n tmi'winmaa'nbyaaty pø̄ni sa wyinmay, pø̄ni midi tyunwampy, mā ñø̄jkxwa'añ̄ yja'atwa'añ̄.

³⁴ “¿Pø̄n tniñija'wip sa ja Dios wyinmaa'ñ̄? ¿Uk pø̄n ja tyukjatȳi jøts ja jade'en ttu'unt?”

³⁵ ¿Uk pø̄n ja Dios jawyeen ti tø̄ tmø'ø̄y, jøts ja ja' ttaguyakī midi ja xmø'ø̄yimp?”

³⁶ Tum ja Dios amuum tja'ajtkø̄jxp jøts ja' tyik'ø̄yigø̄jxp, jøts ja tyiktunwa'añ̄ pø̄ni ti jaty ja tø̄ tyik'ø̄yi. ¡Kunuu'kxy etpyim ja Dios xemikø̄jxp! Jade'en idø'ø̄n y'ejxi tyiyi.

12

Midi chø̄jkpy ja Dios ku ja nnadyagødø̄jkant

¹ Kø'øm mee migu'uktø̄jk ja Dios amuum mnadyamiyoxit. Øy'ajtp jøts jade'en xu'undit̄ midi ja y'ø̄yja'wip kyunuu'kxyja'wip, ja' ñamyayi mdawindsø̄ḡidip ja Dios. Ku ja x'ayo'ijxyindi, jade'en mee nminuu'kxa'akȳ jøts jade'en xu'undit̄.

² Kidi jade'en mdsinay'adø'ø̄tsti sa xuktu'uñ̄in ja kø'ø̄mgutujk, ja kø'ø̄mwinmaa'ñ̄. Mijotjimbetti ja Dios jøts ja mwinmaa'ñ̄ nayide'en tyigatstit̄, winets ja jujky'ajt̄in xpaattit̄ midi amuum myiktigatsidip jøts jade'en xnijawidit̄ midi ja Dios chø̄jkpy, ja ø̄ybi ja tsujpī midi ja Dios mda'ø̄yja'wiyidip, midi ø̄y wa'ats̄ pidsø̄mp.

³ Yide'en ø̄ts ja Dios xanigutujk'aty y'ø̄y'ajtingø̄jxp, jøts ja' mee ndukmadø̄py, kidi

nugo mnadyamøjpikta'agyidi pøni ti jam jadu'uk jadu'uk yjajtpy. Pøni mabaat ja Dios kø'øm tø mdukjatyidi, ja' mja'gyukidip.

⁴ Ka' ndukna'ajtyindi, nayide'en sam ja nine'kx yikjagyepy may jøøjp yikmøødi, jøts ka' tum ja' wya'añ pøni ti tu'uk wya'añ,

⁵ nayide'ents adøm idø'ønmidi, øy adøm mabaat njamaya'am, tu'ugyits adøm ja Cristo xja'ajtyindi, jøts nixem niyam ni'amuki n'ijtyindi sa kø' teky tkamajstutu'uty ja nine'kx.

⁶ Kija' ja Dios xyikwinmaa'nbyaajtyindi pøni sa ja kø'øm ttamidsøky nidu'uk jaty. Wants tyiktunkpaajtyindi øy yikxon. Pøni tø Dios xmø'øyim ja wejin kajin jøts ngajpxnajxa'ant ja y'ayuujk midi ja tø xmø'øyim, ndu'unindipts ja jade'en pøni mabaat ja janchja'win xukjagyejpyindi;

⁷ jøts pøni tøts ja xmø'øyim ja wejin kajin jøts ja nmigu'uk nduujna'ant ja y'øybi, mbadu'unindipts idø'øn ja jade'en. Jøts pøni pøn ja Dios tø myø'øyi jøts yik'ixpøkt, ja'ats idø'øn ja tyu'ump;

⁸ jøts pøni jamts pøn tø yikmø'øy jøts tkajpxjot'amøjkit ja myigu'uk, ja'ats idø'øn ja tyu'ump. Pøni jamts pøn øy ti tyajkwa'añ, ka'ap kyø'ømwinmaa'ñ tyikyø'øty jøts ja ja' ttaguyakit øy ti. Pøni jamts pøn yikmøøpy jøts ja tnøø'mo'ot ttuu'mo'ot ja myigu'uk, yikxonimts t'ext tuda'aky'ampy; jøts pøni pøn tpudøjkidip ja ayoobi jaa'y pøn ti ka'ejtxidip, ejtni xoni dø'øn tpudøkidit.

Sa pyaat'atyi ttu'undit pøn ja Cristo yjanchja'widip

⁹ Nabya'ayowidi nixem niyam. Yikjiwa'akti ja ka'øybi, jøts tundi ja' mididi øy mididi tsuj, mididi ja Dios kyupiky'ajtpy.

¹⁰ Yik'awa'andi ja amigu'uk'ajtin jøts nixem niyam mnamyayidit wine'en Dios mja'atyidi, nawyindsø'øgiyidi nixem niyam, kidi pøn xkamø'ejxti.

¹¹ Jotmay'atti ja Dios, kidi mnuuxidi, amumjoojt xmidu'undit ja Dios.

¹² Taxonda'akti jøts ku ja myikmo'odit mididi mjøp'ejxtip; jøts kidi nugo x'ayojidi wine'en mjemjatti mdejatti, jøts kidi x'ixmatsti ja Dios'ajot'ajtin nijuuni.

¹³ Pøni jam ti kya'ijtyxidi pøn ja Dios yjanchja'widip, pudøkidits; øyim yikxon xyikja'attit xyiktsoondit pøni pøn mbaajtidip m'ejxidip mjønjojp mdøjkjotp.

¹⁴ Pøni pøn mga'ødyuujnidip, tagøðøkidi ja Dios. Jøts amidowdi wan tyikunuu'kxti jøts kidi meets ja jawyeen xka'ødyijy.

¹⁵ Xonda'akti nayide'en pøni xondaktip ja mmigu'uk, tsaachjawidits nayide'en pøni jiidyip yaxtip.

¹⁶ Namyayidi nixem niyam, yikxon mdsøønidit mdanidit. Kidi mnamyikexyidi, møøt'etti pøn ay-oobi ja'y'ajttip. Kidi mwa'andi jøts ku meets nadyu'uk tuki'iyi xjaty.

¹⁷ Pøni tø pøn mga'ødyuñidi, kidits meets ja nayide'en xunwimbejtmidi. Ejtp xu'undit ja y'øybi øy madsoo.

¹⁸ Yik'amijatti mabaat mmajada'akti, jøts yikxon xmøøtsøønidit xmøøtanidit ja mmigu'uktøjk, amuum ja tuda'aky'ajtin xyiktu'undit.

19 Kidi mee migu'uk kə'əm xagubety ja mmidsep pəni sa ja mduñidi, ja Diosxi kə'əm yik'ayo'ombaadiditnim; jabi yide'enxi jap nəkijxpy wya'añ: “Øts xpaat'ajtp jøts øts ja ndiidyu'undit; øts ja ndagubattip, nømpxi Dios.”

20 Jøts nayide'en ja wya'añ, jøts ku tijy x'ødyu'undit pən mmijotma'jtidip, wan ja tka'uknagyumayidi.

21 Kidi ja ka'øyi mmimajada'agyi, jaa ja xmimajada'akt ku tum ja øyi xu'unt.

13

1 Mımadowdi ja windsøndøjk. Pø Diosxi kə'əm tø tyikutuky jøts ja kudunktøjk yja'attit.

2 Pəni pənts ja tkamimadoowampy, ja' idøøn ja wyinaty kyamimadøøpy pən ja tø tyikutuky jøts ku ja yja'attit. Pənts jade'en adø'øtswamp, pøky ja taja'adidip jøts ja nøjkx yiktidyundi.

3 Jøts kidi ja'ajip ja kudunktøjk ñija'ajttip jøts ja t'adsø'øgidit pən øyjaa'y'ajttip, pø ja'axi ja ñija'ajttip jøts ja tiidyu'undit pən tundigøødyip. Pəni ka'ats tsø'øgi jawi mnachøkyi jøts jade'en xwingunøjkxit ja kudunktøjk, jaa'y'ats yikxon jøts ja kudunktøjk niti mgadamatsit,

4 pø ja'axi Dios ja tø tyanibiktaagiyidi jøts ja øyi xu'unt. Kuts kə'əm mga'øyjaa'y'att, pøkyjawits mets ja mbøky; pø kidi nugoipxi ja kudunktøjk ja mək'ajtin tjagyapti ku ja tyidyundi, pø ja'axi Dios ja tø tyanibiktaagiyidi ku ja tø tyikutuky, jøts ja tiidyu'undit tiy'ajtingøjxp pən tundigøødyip.

5 Ja'agøjxp pyaat'atyi xmimado'odit ja kudunktøjk pø mwınmaadyipxi, kidi ja'agøjxpip ja nugo xundi jøts ja mgatidyunidi.

6 Nay ja'axi ja Dios tyikutujkp jøts ja kuguju'uyin xmo'odit ja kudunktøjk; pø nay ja Diosxi ja tø tyanibiktaagiyidi jøts ja jade'en ja tyajujky'ajtin tpaattit, jøts jade'en mjaaknigudunk'atiyidit.

7 Migubajtkøxtits pøni pøn jaty jam mmijoy'ajttip. Pøni jam pøn kyayakñim kyagubetynim, wants ja tyakti; uk jamts pøn ti tkagujuynim tkagubetynim, wants ja tkugujuy tkugubety; pøni pøn jam ja windsø'jkin tyiktigøøpy, wan ja windsø'jkin tjagyepy; jøts pøni pøn jam ja amigu'uk'ajtin tyiktigøøpy, wan t'amigu'uk'aty ja myigu'uk.

8 Ka' ti pøn xamijoy'attit, ja tsojkin ja pa'ayo'owin ja'idø'øn tiy xem yam mjagyaptip; ku jade'en xu'undit, ja kutujkts meets idø'øn wyinaty jade'en tø xmimadøy.

9 Pø nømpxi ja Dios y'ana'amín: “Kidi mnidø'øxy kidi mnijaa'y mnabyøjkxiyidi, kidi myikjaa'y'øøky, kidi mmeech, kidi mdaay'aty, kidi xami'ama'at'aty ja mmigu'uk pyikta'aky”; jøts tuki'iyi ja Dios y'ana'amín tu'ugyi ja yide'en y'ayuujkpidsimy: “Mba'ayo'op ja mmigu'uk nayide'en ejxindam kø'øm mnabya'ayøyin.”

10 Pøn ja tsojkin, pøn ja pa'ayo'owin tjagyajp, ka'ap ja tmidundigøy ja myigu'uk; jade'en'ampy ja Dios tkupik'atkixy ku ja tsojkin nyiktu'unint, jøts jade'en niwine'en ja kutujk kyayikmidundigøy.

11 Jøts tø tyimbyaaty ja et ja xøøw, tajotigøjyidi ja Dios yja'. Tyimwyingomp ja ayo'on winets xpaattit amuum ja nitso'ok'ajtin. Nax'adøtsp ja et ja xøøw, ka'ap y'ity jaakjade'en ku njanchja'wiy'okwa'añindi miduk'ojk ja Dios y'øgyajpxy ja y'ømyadya'aky.

12 Ka'pxnɪp ja et ja xøøw, tyimdyukmɪbaat'ajtpy ja Dios; wants tmajtstuuptyindi ja ka'ødyu'unin ja pøkyu'unin, jøts jøp'ijxy nnanky'ejtna'andit, tum ja øybi wa'atspi nyiktu'unindip mididi kapøkmyøøt.

13 Wan tuda'aky tjaa'y'ajtna'andi sam pyaat'atyɪ pøn tnija'widip ja Dios. Jøts kidi ja' ndunk'ajtyindi ja nøø ja mu'uk, uk ja pøjp ja tsa'pxp, nmiga'ayin nmi'uujkin, uk nnamyøøt'atwa'añindi øy pøn møøt, uk ja tsep ja' njotmay'ajtyimp, uk ndami'ama'at'ajtyindip ja nmigu'uk øy ti.

14 Kidi jade'en m'adø'øtsti, tu'ugyi nwindsøn'ajtim Jesucristo xpadu'undit sa ja ya chinaay, jøts kyamøjtøkidit ja mbøkyu'unindi.

14

Kidi mmigu'uk xpagajpxy

1 Pøni jam pøn myajada'aky kyamajada'aky yjanchja'wingøjxp, kupøktits, kidi sa xejti, øy ja wyinmaa'ñ yjaganayide'endi sam meets ja mja'ajin.

2 Ja may pøn tjøø'kxtip øy ñityi, jøts nayide'en pøn amaay'ejttip, pøn nugo u'nkjii'kxy tsujxkjii'kxy ttojktip, jøts wya'andi jøts ku ja' chøkyi Dios wyingujkp.

3 Pønts tjøø'kxp øy ti, ka'ap ja tka'øyjawit pøn amaay pøn wi'ijxy øy ti tjøø'kxp; jøts nayide'en ja'ami, ka'ap ja pyagajpxmit, ka'ap ja sa ttejmit pøn øy ti tjøø'kxp, pø tøxi Dios ja kø'øm kyupikyiyi,

4 jøts ja'ats midundip. ¿Mjaaktyimbyønts meets ku meets ja xpagajpxt, yamts ja Dios ja tmiduñ? Wan ja t'øyi uk tka'øyi, ja wyindsønts ja paajtip

põni sã ja kò'òm tyuñi. Jòts yik'òyip ja', ¿ti Dios ka'ukmajyip ku ja tka'ukyik'òyit myòk'ajtingòjxp?

⁵ Jòts jaa jadu'ukmidi pòn wãndip tu'ugin ja xòow yik'amaay'att, jòts jadu'uk wyamididi ku ka' pyaat'atyi ni midi xòow kyayik'amaay'att, tum jade'en ja xòow tu'ugyi. Kija'ats tñitanidit ja wyinmaa'ñ tigòjxp ku jade'en wyinmaydi.

⁶ Pòn t'amaay'ajtp tu'uk ja xòow, ja Diosts ja tyawindsò'jkip; jòts pòn tka'amaay'ajtp, nay ja Diosts ja jade'en wyindsò'jkinmo'op. Jòts pòn tjòø'kxp øy ti, nay ja Diosts ja tyukmòja'wip tyukunuu'kxyja'wip; jòts pòn amaay'ajtmidip, ka' ti tñiyjii'kxy, nay ja Diosts ja tyawindsò'jkip ku ja jade'en ttuñ, jòts ja ttukmòjawi ttukunuu'kxyjawi amuum.

⁷ Ka'ap pòn nugo ñiyjujky'aty, ka'ap pòn nugo ñiy'òøky.

⁸ Ku njuky'ajtyindi, Dios xyikjujky'ajtindip, jòts pòni o'jkindipts, nay ja'ats xkwenti'ajtindip. Jòts jade'en yiknijawi jòts ku ja amuum xja'ajtyindi øy adøm njajuky'ajtyim, uk nja'ò'jkyim njadigò'øyim adøm.

⁹ Pø ja'agòjxpxi ja Cristo yjukpyijky xemikòjxp ku ja tmimajadaajky ja o'jkin, jòts ja tu'ugyi ixyam tñitanaagyixy øy mididi'ibi.

¹⁰ ¿Tigòjxpts ku mee kò'òm ja mmigu'uk xabayò'øy sã y'adò'òtsti? Jòts ni xkatsokti paat meets ja'. ¿Pònts xijy ta'amp, pòn kanaxp jam Cristo wyingujkp? Pø ja'axi xabayò'øyindip ja nbøky, ja' xiidyu'unindip.

¹¹ Pø yide'enxi jap nõkyijxpy wya'añ: Øyi madsoo n'ity, jòts øts nwingujky niduki'iyi jaa'y kuwani ñagyuxendyakòxidit.

Jøts wya'andit ku øts ja'ayi tu'ugyi ndios'aty.

¹² Jade'ents idø'øn, kija' idø'øn ngøyajkindit jam Dios wyingujkp pøni sa nidu'uk jadu'uk tø njaa'y'ajtyindi ya naxwiiñ.

Ka'ap ja nmigu'uk nyikwinmaamyajtindit

¹³ Paty ka'ap nnabyagajpxandit nixem niyam. Ne'egi ja' njotmay'ajtindip sudso ja nmigu'uk ngayikpøkpyajtindit.

¹⁴ Tumwa'ats nwindson'ajtim Jesús tø ttanibiktaagi, ka' ti nugo kø'øm tyimykpøkpyety; kyø'ømwinmaa'ñ ja' pøn nømdip jøts ku øy ti kya'øyi kyawa'adsi.

¹⁵ Jøts ku ja jii'kxy midi kayak'ødyejp kayakwa'atstejp nnadyabagajpxandit nugo, ¿ti pya'ayo'owints jade'en njagyejpyindip? Paty ka'ap pyaat'aty jøts ja nyikmøjindit pøni ti ja nmigu'uk yjii'kxyindip, jøts jade'en ngaduk'ayoojindit ja nmigu'uk, jøts ka'ap ja yjanchja'win kyudigø'øty.

¹⁶ Kidi ja' xuñ midi yjawi ja mdsinaa'yin ja mjanchja'win yiktabagajpxp.

¹⁷ Kidi ja kaagyip jii'kxyip xagupøjkindip ja Dios mā ja kyutujk amuum ttanitan ja yja', pø ja øchinaa'yinx ja chøjkpy ja tuda'aky'ajtin ja xondaajkin midi ja Espíritu Santo xmø'øyindip.

¹⁸ Pøn jade'en tmidump ja Cristo, ja' Dios chøjkpy jøts øyja'wiyip ja jaa'y ja'.

¹⁹ Wants tjaaknija'wa'andi sudso nbaajtindit ja tuda'aky'ajtin midi nyiktu'unindip jøts ja nnadyabudøjkandit nixem niyam, jøts jade'en myøktajkindit ja njanchja'win.

20 Kidi ja ngø'øm ja' adøm nugo nyik-majadaajkindip, jøts adøm ja Dios yja' ngayikmøjtøjka'andit. Øy ni midi jii'kxy yjagayikpøkpyety, jade'en ne'egi pyaat'atyi jøts ja' xkajøø'kxtit midi ja mmigu'uk kya'øyja'wip jøts ja jade'en xkayikpøkyā'at.

21 Ne'egi øy'atpsts ku ja tsu'uch ka' xtsu'utstit, uk xka'uuktit ja vino, uk xkatu'undit o ti, nugo ku ja mmigu'uk xkayikwinmaa'nmya'atti, nugo ku kypøkpyatti jade'en'ampy jøts kyatuu'tigø'ødyit.

22 Dios ja ja'ayi mduknija'wip pøni sa mets ja mwinmaa'ñ xyikyø'øy. Jotkujk ja jaa'y pøn kyabad-umpy midi ja pyøkyja'wip!

23 Pønts tjøø'kxp øy ti majtsk aaw majtsk joojt, kø'ømts ja ñankpyøkpyetyi ku ja tjii'kxy, kumi ka'ap jotkujk tjii'kxy; jøts ti jaty kayiktump jotkujk'atyim, pøky ja'.

15

Ja' mdu'ump midi ja mmigu'uk tya'ødyøkip

1 Pøn jaty møk tjagyajptip ja janchja'win, xpaat'ajtindip adøm jøts nbudøjka'andit pøn ja yjanchja'win tu'ugyi tkamøøt'ajtipnim, jøts kidi adømyi kø'øm nnabya'ayø'øyindi.

2 Nidu'uk jaty adøm xpaat'ajtyindi jøts ja nd-abudøjka'am midi ja ødyunidip jøts ja yjanchja'win myøjta'aktit.

3 Pø ni ja Cristoxi ojts kø'øm kyanabya'ayøyi, ne'egi ja yjaaktyimyajty jade'en sa jap nøkyijxpy yide'en wya'añ: “Tum øts ja tø xaja'atkixy sa jaty ti jaty mgayikta'ødyundip mgayikta'øñimaadyip.”

⁴ Pø ja'agøjpxxi ja Dios ja kyajpxy tñankyjayyøø jøts adøm ja nnija'wa'an ti jaty ja ñigajpxpy ja y'ixpøjkin, ja'ats adøm ja xmø'øyimp ja kajpxjot'amøki jøts tuda'aky ngupøjkindit o ti ayo'on, jøts tu'ugyi ja awejx'ajtin yikmøøt'att ku yikpaatt ja xemikøjxpit juky'ajtin.

⁵ Ja Dios Teetyts adøm xyikmajadaajkimp o ti ayo'on jøts ja xkajpxjot'amøjka'an. Wants ja mbudøkiyidi jøts mdsøønidit mdanidit yikxon nixem niyam, sam nwindsøn'ajtim Jesucristo tna-jtstu'uni,

⁶ jøts tu'ugyi ni'amuki xja'byaattit xkajpxpaattit ja Dios Teety pøn ja nwindsøn'ajtim Jesucristo ty-eety'ajtpy.

Ku ja Dios y'øgyajpxy y'ømyadya'aky yikajpxwa'kxy ma jaa'y kya'israelit jaa'yidi

⁷ Nagyupøkidits nixem niyam, kidi sa mnady-iyyidi mnawya'añidi, nagyupøkidi nayide'en sam adøm nwindsøn'ajtim Jesucristo tø xkupijkyindi Dios Teety wyindsø'jkin wyinja'wingøjxp.

⁸ Pø israelit jaa'yxi ja Cristo ñimimpy jøts ja tpudøkit, jøts jade'en ja Dios Teety ja wyandaajkin tyik'adujkit midi ja møjaa'dyøjk wyinaty tø yik-tamiwanda'agidi.

⁹ Jøts nayi ñimeen ja' pøn ka'israelit jaa'dyi, jøts ja tja'byaattit tkajpxpaattit ja Dios ku ja pya'ayøyidi jadine'en, pø yide'enxi jap Salmos nøkyjøtpy wya'añ:

Nja'byaatp mets ngajpxpaatp mets øy ma naajx øy magajp, ma jaty ja jaa'y chøøni pøn ka'israelit jaa'dyi,

jøts n'øø't jøts nxu'uxt mets windsø'jkingøjxp.

10 Jøts nayide'en wyami ja Dios kyugajpxy:
Mxonda'aktit tuknaʁ pøn ka'israelit jaa'dyi møøt
ja israelit jaa'y pøn ja Dios ja'ajtiyidip.

11 Jøts jap abiky mā jap wyami:

Møja'wimyidi kunuu'kxyja'wimyidi ja Dios ni'ijtyi
pøn ka'israelit jaa'dyi,

kajpxwa'kximyidi ja myøk'ajtin o magajp.

12 Jøts yide'en Isaías tyukjadya'anmiyøø ja Dios:

Ja Isaí ñikøjxp pyidsø'ømt pøn ñiwindsøn'ajtmip
pøn ka'israelit jaa'dyi;

ja' ja tu'ugyi tyamiguy'ejxtip ja ñitso'ok'ajtin.

13 Wan ja Dios mmø'øyidi ja xondaajkin
ja tuda'aky'ajtin, midi xukjøp'ijxy'ajtindip ja
kyunuu'kxin ku ja njanchja'wint, jøts jade'en
ja ajot'ajtin tu'ugyi mdukmi'etidit Espíritu Santo
myøk'ajtingøjxp.

14 Migu'uktøjkti, jade'en ø nwa'añ jøts ku meets
amuum xjagyepy ja nadyamiyoxi'ajtin jøts ja
nijawil'ajtin. Wa'ats ja xnijawidi, jøts n'a'ejxip øts
jøts ku xjatti jøts nixem niyam mnagyajpxwejidit.

15 Ja'agøjxp mee ndanijayi ya'at nøky, jøts
ndukja'myatstit tu'uk majtsk ja møj winmaa'ñ
midi paat'ajtiyidip ja yikxon ja'gyukin. Tø øts
ja Dios xanipiky y'øy'ajtingøjxp jøts øts jade'en
ngajpxwejt.

16 Ja' øts ndamidumpy ja nwindson'ajtim
Jesucristo ku øts ngajpxwa'kxi ja y'øgyajpxy ja
y'ømyadya'aky mā ja jaa'y kya'israelitjaa'yidi jøts
ja tpaattit ja nitso'ok'ajtin. Ja'ats øts ndagødøjkip
ja Dios, wan ttajotkujk'atyidi jøts kyupøkidit ku
yikpøkwyā'adsidit ja Espíritu Santo.

17 Ku øts jade'en nmıduñ ja Dios Teety, xondakp øts jøts øts ja møk ndukmøj_jawı ndukunuu'kxyj_jawı, ku øts njanchj_jawı ja nwindson'ajtm Jesucristo.

18 Ka'ap øts ti nugo ñikyajpxy midi øts ja Cristo kø'øm xkaduktump xkadukpatp jam jaa'y agujkp pøn ka'israelit jaa'dyi, jøts tmımado'odıt ja Dios. Tø dø'øn jade'en tyımyjaty, tø dø'øn jade'en tyımyikmadøy sã ø nnıgajpxy,

19 ku tnank'ıjxyı ja myøk'ajtm, tyıkaxı'ıky ja ejxa'an, tyıkaxı'ıky ja mlagri'ajtm, jøts jade'en yık'ıxy yıknıj_jawı ja Espıritu Santo myøk'ajtm. Jade'ents øts nnıgajpxkıxy øy madsoo ku ø ngajpxwa'kxi ja Cristo y'øgyajpxy y'ømyadya'aky midi nitso'ok'ajtm xukpaajtm, nwidıty ø Jerusalén uk nja'aty øts jambaat Ilırıco etjotp.

20 Ja' øts ndajotıgøøpy jøts øts jade'en ja øgyajpxy ja ømyadya'aky tø ngajpxwa'kxy, midi tnıgajpxp ja nitso'ok'ajtm, mã nıwindıı kyayıknımadøynım ja Cristo xyøøw, jøts ka'ap øts nay ja'abi kajp tø n'anøjkxi mã jadu'uk ja jaa'y jawyeen tø tyık-tso'onda'aky ja Cristo y'ıxpøjkin.

21 Jade'en øts tø nduñ sã ja Dios kyajpxy y'ayuujk wyã'añ:

Ja' ja ne'egi ejxyıp nıj_jawııp pøn ja nıwindıı kamadobaajtmnım,

jøts yja'gyukıdıp ja ne'egi pøn ja nıwindıı kanımadoojıdıp nım.

Ku ja Pablo ttanıbıktaagi jøts ñøjkxt Roma

22 Ku øts ja ngajpxwa'kxk ngayıktsojk'abaadı, ja'agøjxp meets tø nga'ajts'ıxy, tø øts kawınaak ojk nja'uknıwınmayı jøts ø nnøjkxt mã meets jam.

23 Tøts øts ja ndunk y'abaadi yam ya'at etjotp ma øts yam, jøts jekyip øts njaniwinma'ayĩni jøts mee nninøjkxt.

24 Yamnimts øts inet jam n'uknaxt ku ø nnøjkxt jam España jøts mee n'uk'ext, jadya'ts øts jam wyinaty xpudøkidi, jøts øts jam nja'att ma øts idø'on nnøjkxwa'añ.

25 Jerusalén øts ixyam nniikxy, pudøjkin øts nyikniikxpy jøts øts ja ngømo'owa'andi pøn jaty jam Dios ja'ajtidi, adøm ja nmøøtjanchja'wibidi.

26 Ja' tø tyikmukti meen pøn tsinaadyip jam Macedonia jam Acaya, jøts ja ttanigaxti ja ay-oobi jaa'y pøn tsinaadyip jam Jerusalén, adøm ja nmigu'uktøjkti pøn ja Dios ja'ajtidi.

27 Tø twinmaydi jøts ku jade'en y'øyi jøts ja jade'en ttu'undit, pø tøxi ja israelit jaa'y ja ñamyayi y'ayo'ijxyidi ku ja tyukpaat'atyidi ja Dios; xjats ja nayide'en pyaat'ajtmiyidi, jøts ja ttabudøkidit ja israelit jaa'y ti jaty ja iiy yjagyajtpip.

28 Kuts øts yø n'uktun'abaadit ku øts ja wyinaty tø ndagødøkidi ja pudøjkin, winets ø ndsoont jøts ø nnøjkxt jam España, uk naxpts øts jam ma meets jam.

29 Jøts wa'ats ø nnijawi jøts ku øts ja Dios amuum ja kyunuu'kxin xabudøki, jøts øts ja Cristo ngajpxwa'kxit ja y'øgyajpxy ja y'ømyadya'aky ku øts jam nøjkx nja'aty.

30 Tundits migu'uktøjk ja may'ajt nwindson'ajtim Jesucristo køjxp jøts Espiritu Santo pøn xukja'wimp ja tsojkin ja pa'ayo'owin, jøts meets nayide'en mnadyamiyoxidit øts ndunkjøøjp, ku meets ja Dios x'amido'ot ja may'ajt

jøts ø xpudøkit.

³¹ Amidowdi ja Dios wan øts x'agø'duky x'axajtuky, jøts kidi myajada'akti ja jaa'y pøn tkagupøjkti ja nwindson'ajtim yja' jam Judea, jøts nayide'en x'amido'odit jøts ejtni xoni tkupøktit ja pudøjkin pøn tsinaadyip jam Jerusalén, pøn ja Dios ja'ajtidip, midi øts yam ndaninøjkxwāndip,

³² jøts pøni yikjajtpy Dios jøts øts øy jotkujk nja'att mā meets jam, jøts øts jam n'ukpoo'kxt.

³³ Diosts mjagyapidip pøn amuum ja øy'ajtin xondaajkin tyajkp. Jade'en idø'øn ja yjatt.

16

Ku ja Pablo tkajpxpøø'kxy ja myigu'uk pøn jam Roma

¹ Mjaty'ejxtip ja Febe, adøm ja nmøøtjanchja'wibi pøn tump jam tsaptøjkjotp jam Cencreat kajpjotp.

² Kupøkti ja' yikxon, tundi may'ajt Dios køjxpit sam pyaat'aty, pø tu'ugyixi ja Dios yikjanchjawī. Pudøkidits jøts xmo'odit ti jaty jam ka'ejtxip, tø ja may'ampy xjanchpudøjkandi, øts paat ja kø'øm tø xpudøki.

³ Kajpxpoo'kxti nayide'en ja Priscila møøt ja Aquila, pøn tø nmøøtundi jøts øøts ja Jesucristo yja' nyikyø'øyiyi.

⁴ Ja'agøjxpti øts ixyam njujuky'aty ku ja kyø'ømjuky'ajtin ja o'jkin jøp'am tpiktaktøø, nugo ku øts ja'ayi jade'en xyiknitso'okti; xemikøjxp øts ja Dios ja ndamøjawit, jøts nayide'en ja ttamøja'wimyidi niduki'iyi ja nmigu'uktøjk, pøn tjanchja'widip ja Jesús mā jaa'y kya'israelit jaa'yidi.

5 Kajjxpoo'kxti nayide'en ja migu'uktøjkti pøn namyujkidip jam Priscila jam Aquila tyøjkjotpti. Kajjxpoo'kxidik øts ja nmigu'uk Epeneto, pøn midu'uk tjanchja'wiy'okwaan ja nwindson'ajtim Jesucristo jam Acaya etjotp.

6 Kajjxpoo'kxti ja María midi jadine'en tmidump ja Dios ma meets jam.

7 Kajjxpoo'kxidik øts ja nmigugajp ja Andrónico jøts ja Junias, pøn øts møøt tø nbuxøjktsøøni; janch'øyjawi ja y'etti sam nayide'en ja Cristo kyudanaabyitøjkti, jøts jawyeen ja ne'egi tjanchja'widi ja Cristo, oojknim øts.

8 Nayi mgajjxpoo'kxtip ja Amplias, pøn øts øy møøt namyayi Cristo køjxp.

9 Jøts nayi kajjxpoo'kxti ja Urbano, pøn øøts ojts nmøøtuñ ku øøts ja nwindson'ajtim yja' nduujni, jøts kajjxpoo'kxti nayide'en øts ja nmigu'uk Estaquis,

10 jøts nayide'en ja Apeles pøn kawinaak ojk tø ttamajada'aky ja yjanchja'win Cristo køjxp, øy ja wine'en ja ayo'on yjayiktanipiky. Jøts kajjxpoo'kxti nayide'en ja Aristobulo møøt ja y'u'nk ñidø'øxy.

11 Kajjxpoo'kxidik øts ja nmigugajp pøn txøøw'ajtp Herodiön, jøts nayide'en ja Narciso, jøts pøn jaty jam tsinaadyip ja' tyøjkjotp, pøn ja nwindson'ajtim tø tjanchjawidi.

12 Jøts nayide'en xkajjxpoo'kxtit ja Trifena møøt ja Trifosa, pøn amuum tmidundip ja nwindson'ajtim, jøts nayide'en ja Pérsida, adøm ja nmigu'uk pøn kawine'en kujk tmiduñ ja Dios.

13 Jøts nayide'en xkajjxpoo'kxtit ja Rufo,

pøn amumjoojt tjantyimyjanchja'wip ja nwindson'ajtim, jøts kajpxpoo'kxidi ja tyaak nayide'en, jade'en øts ja njawi sam øts ngø'ømdaagin.

¹⁴ Kajpxpoo'kxti ja Asíncrito, ja Flegonte, ja Hermas, ja Patrobas, ja Hermes, jøts møøt niduki'iyi ja migu'uktøjkti pøn ja Dios yjanchja'widip, pøn jaty ja jam møøtti.

¹⁵ Nayi kajpxpoo'kxti ja Filólogo møøt ja Julia, jøts ja Nereo møøt ja myiga'axkiixy, jøts ja Olimpas nayide'en xkajpxpoo'kxtit møøt niduki'iyi pøn jaty ja jam møøt, pøn ja Dios yjanchja'widip.

¹⁶ Nadyuknijawiyidi ja kajpxpoo'kxin nixem niyam sa Dios ttsøky. Mdanigajxidip ja kajpxpoo'kxin pøn jaty ja nwindson'ajtim Jesucristo yjanchja'widip øy madsoo.

¹⁷ Migu'uktøjkti, mjatyimy'ejxtibim pøn yiktseptøjkidip pøn yiktundigøødyip. Ja tsep ja nugo yiknaxkida'akwandip jøts mee mnawya'kxit, pø ja'axi ja yikma'atwandip midi meets tø myiktukmadøy, pø ka'axi ja yjade'eni midi mee tø xjaty midi mee tø xnijawi, jade'en ne'egi tyimbyaat'atyi ku xpuwa'atstit.

¹⁸ Ka' yø'øbi jaa'y tmidundip ja nwindson'ajtim Jesucristo, kø'øm yø ñayjotmay'atyidi ti yø ejtxidip ka'ejtxidip, jøts twin'øøndi ja jaa'y pøn tkanija'widipnim, øy ja Dios yja' nadyijyi amyujy tsaachyujy tmigajpxti.

¹⁹ Jøts ñija'wip øy pøn sa meets xpaduujni ja Dios yja'; ja'agøjxp mee ndajotkujk'aty. Ja' øts ja'ayi ndsøjkpy jøts xwinmaa'ñ'attit sa xu'undit ja tum ja øybi, jøts kidi ja ne'egi mjaakmayidi ja ka'øybi.

20 Jøts ja Dios pøn ja øy'ajtin xondaajkin amuum tjagyajp, tsojk ja nøjkx ja miku' myøk'ajtin tyikwindigøjyi, jøts ja niti majadaajkin tka'ukpatnit meets mwingujky. Paatti ja nwindson'ajtim Jesucristo ja kyunuu'kxin.

21 Nayi mdanigajxidipts ja Timoteo ja kajpxpoo'kxin pøn øts møøt nduñ, jøts nayide'en Lucio, møøt ja Jason, møøt ja Sosipater, øts nmigugajp nmigunaajxti.

22 Nayi mgajpxpoo'kxmidiip ja Tercio nwindson'ajtimgøjxp, pøn øts ya'at nøky ndukjaapy.

23 Jøts nayide'en mgajpxpøø'kxyidi ja Gayo. Ja' tyøjkjotp øts yam ndsøøni, jøts nay ja' t'anuu'kxyajkp ja tyøjk mā ñamyukyidi pøn jaty ja Dios yjanchja'widip. Jøts nayide'en mdanigajxidip ja kajpxpoo'kxin ja Cuarto jøts ja Erasto, pøn ja ya'at kajpmeeñ myachomujkpy.

24 Mo'ojidiip ja nwidson'ajtim Jesucristo ja kyunuu'kxin mee niduki'iyi. Jade'ents øts idø'on ndsøky'aty.

Ku ja Dios y'ukyik'ajot'ajtni

25 Tmøja'windits tkunuu'kxyja'windits ja Dios, wan mbudøkiyidi jøts ja mjanchja'win tu'ugyi amumjoojt xyik'ettit sam mduknijawiyidi ja øgyajpxy ja ømyadya'aky, sa ja nitso'ok'ajtin yikpaaty midi øts ngajpxwa'kxpy, ja Jesucristo y'ixpøjkin. Jøts ja' yø' midi ja Dios jekñim tønigajpxy, midi ja jeky tøn kaduknija'wa'am jøts ku ja jayimni jødsnim ja naɣwii'ñit cho'onda'aky.

26 Ixyamts ja tøn yiknijawinim ku ja kyajpxy y'ayuujk tøn ttukjaadyañ ja kyugajpxtyøjk, sa kø'øm

tyikutuky ja Dios Teety xemikøjxpit. Jøts ja tuki'iyi
yiktuknijawidi ja kajp ja naajx jøts tjanchjawidit
jøts tpaduujnidit ja yja'.

²⁷ iTu'ugyi Dios Teety mõj jøts ja' tu'ugyi
tnija'widyaapy, wants xemikøjxp ja tkupiky'aty
tmadøy'aty adøm ja nwindso'jkin ku ja
nja'byaajtindi ngajpxpaajtindi amuum
nwindson'ajtim Jesucristo køjxp! Jade'ents idø'on
ja y'ejxi tyiyi.

**Ja ɔgyajpxy ja ɔmyadya'aky midi xukpaajtimp
ja nitso'ok'ajtin
New Testament in Mixe, Tlahuitoltepec
(MX:mxp:Mixe, Tlahuitoltepec)**

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Tlahuitoltepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Tlahuitoltepec [mxp], Mexico

Copyright Information

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Tlahuitoltepec

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

422dcf73-46a5-5403-b423-8406ed76ac1d